

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul XVI • Nr. 213 • mai 2024 • editat de ECOSTAR 21 prin INTOL PRESS • www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

• ASOCIAȚIA SENIORILOR ACTIVĂ ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR VÂLCENI Gheorghe PANTELIMON	pag. 1
• „CÂT AVEM O ȚARĂ SFÂNTĂ” - NICOLAE DABUJA Zenovia ZAMFIR	pag. 2
• IDEALIZAREA ROMÂNIEI INTERBELICE (XIV) Gheorghe DUMITRAȘCU	pag. 3
• RĂZBOIUL FENTANILULUI - REPLICA MODERNĂ A RĂZBOIULUI OPIUMULUI Marian PĂTRAȘCU	pag. 4
• LUCIAN BLAGA Ana VASILE	pag. 4
• ION NĂLBITORU - TRIPLĂ LANSARE DE CARTE Mircea VASIL	pag. 5
• „ENIGMA TRANSFĂGĂRĂȘANULUI” ȘI PROIECTUL DE ȚARĂ Mihai SPORIȘ	pag. 6
• DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE Mihai MUSTĂȚEA	pag. 7
• GEORGE VOICA: „TE NAȘTI DOAR PENTRU A ÎNVĂȚA SĂ MORI” Petre CICKIRDAN	pag. 8
• VOIEVODUL ȘI GHIOROIENII Prof. Ion PAȘOL - Ghioroiu	pag. 9
• MULTIPLĂ ÎNTĂLNIRE CULTURALĂ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ANTIM IVIREANUL” DIN RÂMNICU VÂLCEA Ovidiu Cristian DINICĂ	pag. 9
• RECORD ISTORIC DE CONCURRENTI ÎNSCRIȘI LA SECȚIUNILE IN- STRUMENTALE ALE CONCURSULUI INTERNAȚIONAL GEORGE ENESCU DIN ACEST AN Bianca BOITAN-RUSU	pag. 10
• BIBLIOTECA ROMÂNĂ DIN FREIBURG Leontina RUS	pag. 10
• MĂNĂSTIREA BISTRIȚA: TEZAUURUL CULTIC (III) Arhim. Veniamin MICLE	pag. 11
• REGATUL ȚARA ROMÂNEASCĂ MORAVIA VALAHĂ DIN CEHIA. O ISTORIE RECENTĂ DUPĂ 1990 Ionuț ȚENE	pag. 12
• MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI ALE MITROPOLIEI OLTENIEI URGISTE ÎN ANII REGIMULUI COMUNIST PREZENTATE DE EMIL CĂTRINOIU ÎN „GHIDUL MĂNĂSTIRILOR ȘI SCHITURILOR DIN ROMÂNIA” Pr. Dr. Ioan DURĂ	pag. 13
• PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA Biroul de Presă	pag. 14
• POEZII Al Florin ȚENE	pag. 14
• ISTORIA PICTURII ROMÂNEȘTI - MAI Emil MANZUR	pag. 15
• ROMÂNIA, ANUL 2045 (EP. 15) Silviu LAZĂR	pag. 15
• ADMIRAȚIA CA EXERCITIU LA „CASA SIMIAN” Marius DRĂGHICI	pag. 16
• TRAIȘTA CU PLANTE MEDICINALE Ana-Maria LAZĂR	pag. 16

ASOCIAȚIA SENIORILOR ACTIVĂ ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR VÂLCENI

„Școala trebuie să te învețe a fi propriul tău dascăl, cel mai bun și cel mai aspru”
(Nicolae Iorga)

Gheorghe PANTELIMON

Este o realitate dureroasă că, mai ales în ultimii ani, sistemul de Educație din țara noastră traversează o criză fără precedent. Continuă politica de subfinanțare cronică a acestuia, fiindu-i alocate anual fonduri foarte mici, cu puțin peste 3% din Produsul Intern Brut, în condițiile în care media în Uniunea Europeană este de aproximativ 4,75% din PIB. Investițiile pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sistemului de învățământ și de formare profesională lipsesc sau sunt insuficiente. Grădinițele și școlile nu sunt modernizate încât să ofere preșcolărilor și elevilor standarde ridicate, care să permită un act educațional de calitate, mai ales în mediul rural. Programele școlare nu au fost reformate de zeci de ani, încât competențele pe care le dobândește elevii în cadrul procesului instructiv-educativ să fie corelate cu exigențele impuse de realitățile economice din România, cu perspectivele ei de dezvoltare. Domeniul nu mai este atractiv pentru tinerii absolvenți ai facultăților din cauza salariilor mici pe care le încasează la începutul carierei didactice. Ca urmare, vârsta medie a profesorilor din sistem crește, mai mult de 60.000 având peste 50 de ani, iar aproximativ 4000 sunt cadre necalificate sau în curs de calificare, care activează mai ales în unitățile școlare din mediul rural. Ca urmare nu toți copiii din țara noastră au șanse egale la un învățământ competitiv, performant.

Pandemia de Coronavirus a accentuat criza din Educație, iar o dovadă concludentă sunt rezultatele necorespunzătoare obținute în ultimii ani de absolvenții gimnaziului și liceului la Evaluarea Națională și la Bacalaureat.

Asociația Seniorilor din Educație, Știință și Cultură din județul Vâlcea, în care activează peste 160 de membri, nu a rămas indiferentă, nu a adoptat o atitudine pasivă față de această situație anacronică, cu urmări nefaste asupra viitorului țării, mai ales că Statutul său, actul fundamental care reglementează întreaga activitate, prevede în mod expres că „asociația are un caracter educativ, umanitar, social, cultural și științific”. De aceea, Consiliul de conducere a hotărât organizarea, în mod gratuit, a unor activități de pregătire suplimentară, cu absolvenții claselor al VIII-a și a XII-a din municipiul Râmnicu Vâlcea, pentru Evaluarea Națională și Bacalaureatul 2024. Un imbold în luarea acestei decizii l-au constituit și rezultatele necorespunzătoare obținute la nivelul țării, la simula-

rea Evaluării Naționale din 5 – 7 februarie și a Bacalaureatului, din perioada 4 – 7 martie 2024. În sprijinul acestei inițiative generoase au venit Consiliul Județean Vâlcea, domnul președinte Constantin Rădulescu, președinte de onoare al Asociației Seniorilor, care a pus la dispoziție un spațiu corespunzător, chiar în incinta instituției, în care se vor desfășura meditațiile.

Activitatea a demarat la începutul lunii aprilie a.c., în prezența unor elevi și cadre didactice de la Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab” și de la Colegiul Național „Alexandru Lahovari” din Râmnicu Vâlcea. La eveniment au participat domnul Constantin Rădulescu, doamna Andra Bică, vicepreședinta Consiliului Județean Vâlcea, Vetuța Ciocan, inspector școlar general adjunct al Inspectoratului Școlar Județean Vâlcea, Adina Dobrete, directoarea Casei Corpului Didactic Vâlcea, membrii Biroului Executiv al Consiliului de conducere al Asociației Seniorilor Vâlcea, consilieri din cadrul Consiliului Județean etc. Cei prezenți, adulți și elevi, au apreciat această inițiativă valoroasă, care trebuie susținută de toți factorii implicați ca să-și arate efectele benefice, pe termen mai lung. Domnul Rădulescu a apreciat demersul și a mulțumit tuturor seniorilor voluntari pentru dedicarea de care dau dovadă.

În continuare prezentăm orarul desfășurării activităților, pe discipline de studiu:

• Limba și literatura română:

- Prof. Marinela Capșa - miercuri între orele 1700-1900 - clasa a XII-a

- Prof. Maria Matei - joi între orele 1400-1600 - clasa a VIII-a

• Matematică:

- Prof. Geta Bărbuș - vineri între orele 1600-1800 - clasa a VIII-a

• Fizică:

- Prof. Elena Dumitrașcu - luni între orele 1700-1900 și marți de la 1500-1800 - clasa a XII-a

• Limba engleză:

- Prof. univ. cercetător Adrian Constantinescu - marți între orele 900-1430 și joi între orele 900-1200, cu elevi începători și avansați

Activitatea va fi coordonată de Consiliul de conducere al Asociației Seniorilor, prin doamna vicepreședintă prof. Constanța Badea.

Așa înțelege asociația noastră să se implice în mod concret în rezolvarea unor probleme majore care preocupă societatea românească și contribuie la progresul ei. Cu speranța că această inițiativă laudabilă își va demonstra eficiența, urăm mult succes absolvenților din județul Vâlcea la apropiatele examene naționale.

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

PETRE CICHIRDAN - PREMIUL UZPR/2016 PENTRU „REVISTELE CULTURALE ALE RÂMNICULUI” CULTURA Ars Mundi
• CULTURA vâlceană • POVEȘTEA VORBII 21 • SENIORII • FORUM vâlcean

„CÂT AVEM O ȚARĂ SFÂNTĂ” - NICOLAE DABIJA

Zenovia ZAMFIR

Tristețe, durere, un gol imens în suflet... despărțirile sunt întotdeauna grele. Plecarea domnului Nicolae Dabija în țara de peste veacuri a lăsat multă durere în sufletele celor ce l-au cunoscut, celor care i-au apreciat opera, celor pe care i-a ajutat pe drumul frumos și spinos al scrisului. Frumoase și alese cuvinte au început să curgă la adresa marelui scriitor și patriot... „Soarele vieții a apus pentru o ființă atât de dragă nouă, scriitorul basarabean Nicolae Dabija. În acest univers al tristeții ne rămân stelele amintirilor, care să ne aline durerea”. Sau... „Timpul pământean s-a scurs foarte repede pentru scriitorul și publicistul basarabean Nicolae Dabija, un prieten și colaborator al Bibliotecii Județene Petre Dulfu Baia Mare, care a trecut în eternitate” (Colectivul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare). A rânduit Bunul Dumnezeu să-l cunosc personal pe marele poet, academician, scriitor, istoric și mai presus de toate un mare patriot, Nicolae Dabija în anul 2012; când la inițiativa domnului Virgil Șerbu Cisteianu, scriitor, directorul revistei „Gând Românesc, Gând European”, alături de domnul Ștefan Nemeșek, scriitor, jurnalist, directorul cotidianelor „Curierul Văii Jiului” și „Zona Specială” am onorat invitația doamnei Elena Căldare, director bibliotecă „Alba Iulia” din Chișinău și a doamnei Oxana Munteanu, profesor la liceul „Petru Rareș” Chișinău, de a participa în cadrul proiectului „Caravana

Cărții” la o serie de evenimente importante dedicate Basarabiei, în perioada 23-30 martie 2012. A fost o onoare pentru mine și un bun prilej de a cunoaște oameni, personalități marcante ale culturii, locuri pline de istorie și legendă. Am participat la lansări de carte ale unor tinere frumoase și talentate, Maria Hâncu, Oxana Munteanu, prezentate în fața unui public numeros de academicienii Nicolae Dabija și Mihai Cimpoi, am vizitat Zaimul unde domnul prof. universitar Ion Găină ne-a întâmpinat cu un grup de copii care au fost protagoniști unui spectacol minunat și ne-a ajutat să redescoperim personalitatea lui Alexei Mateevici. Casa memorială

deve-nită muzeu la inițiativa domniei sale este un adevărat loc de pelerinaj pentru iubitorii de cultură. La Borogani, elevii, cadrele didactice împreună cu localnicii ne-au făcut o primire emoționantă, cu pâine și sare iar domnul Victor Iftode primar, doamna profesoară Ecaterina Odagiu, împreună cu Ion Cașu, director Casa de Cultură, conducătorul unui ansamblu folkloric, ne-au purtat pe „aripi de cânt și dor” în lumea mirifică a satului românesc. Îmi aduc aminte cu mare drag de acele clipe frumoase, de frații noștri care ne-au primit și onorat cum se cuvine. Pentru academicienii Mihai Cimpoi și Nicolae Dabija aveam un respect

deosebit iar șansa de a fi împreună la un eveniment cultural, de a purta discuții cu domniile lor despre artă și cultură a fost minunată și a rămas una dintre cele mai speciale amintiri. După acele zile petrecute în armonie și comuniune, doamna profesoară Ecaterina Odagiu a scris și publicat un articol cu titlul „Punți culturale între frați”. L-am re-văzut apoi pe Nicolae Dabija la evenimentele culturale organizate de acad. Gheorghe Păun la Curtea de Argeș. Era

incredibil de modest și empatic. Avea un zâmbet plăcut și o privire caldă. La una din multele și remarcabilele manifestări de la Argeș i-am oferit o carte cu Patriarhul Justinian Marina iar domnia sa mi-a povestit... *eu m-am născut într-o bibliotecă. Atunci când am deschis ochii, i-am deschis pe niște cărți: cărți pe sub paturi, cărți pe sub masă, cărți, cărți, cărți în toată casa bunicilor mei – Ioan și Ana Dabija – unde am văzut lumina zilei. Ce se întâmplase? Unchiul meu, arhimandritul Serafim Dabija, stareț al mănăstirii Zloți, înainte de a fi arestat în 1947 și condamnat la ani grei de Siberie pentru că „a construit o mănăstire în scopuri antisovietice” (așa scrie în sentință), a reușit să salveze uriașa bibliotecă mă-*

năstirească. Când am venit la universitatea din Chișinău, am adus cu mine niște volume din acea bibliotecă: Iorga, Eminescu, Stere, Russo. În ele scria altceva decât ne spuneau profesorii la ore. Viața și activitatea domnului Nicolae Dabija, dâra de lumină lăsată în urma sa vor dăinui peste veacuri. Spicium câteva repere din biografia sa... Nicolae Dabija s-a născut pe 15 iulie 1948 în satul Codreni, raionul Cimișlia. Fiul Cristinei și al lui Trofim Ciobanu, nepotul arhimandritului Serafim Dabija, unul din marii duhovnici români, deportat în Gulag în 1947. În 1972

a absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova. În 1975 a debutat cu volumul de versuri „Ochiul al treilea”, urmat de cărțile de poezie „Apă neîncepută”, „Zugravul anonim”, „Aripă sub cămașă”, „Lacrima care vede”, „Oul de piatră”, „Cerule lăuntric”, „Tăceri asurzitoare”, „Mierla domesticită”, „Fotografal de fulgere”, „Maraton printre gloanțe”, „Psalmi de dragoste” ș.a. În ultimul deceniu, Nicolae Dabija a editat trei cărți de proză. Romanul său „Tema pentru acasă” (2009) a ajuns la cea de-a opta ediție,

cu peste 60 000 de exemplare vândute, fiind tradus în mai multe limbi, ceea ce constituie un record pentru o carte de proză românească și apreciat în Franța cu prestigiosul Premiu „Prix de l' Autre Edition” și care a apărut și în Statele Unite ale Americii. Este autor a peste 80 de volume de poezie, proză și eseuri. Din 1986, Nicolae Dabija este redactor-șef al săptămânalului „Literatura și Arta”, publicație care în perioada sa de glorie depășea tirajul de 260 mii de exemplare. A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (legislaturile 1990-1994, 1998-2001), contribuind la promovarea unor legi istorice, precum Declarația de Independență a Republicii Moldova, legile despre Tricolorul în calitate de Drapel de Stat,

despre Stema de Stat și Imnul de Stat al Republicii Moldova. Nicolae Dabija a fost distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Steaua României în grad de Comandor, Ordinul Meritul Cultural în grad de Mare Ofițer, Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie de la Trieste, Premiul „Giacomo Leopardi” al Centrului Mondial al Poeziei din Recanati, Premiul Internațional de Poezie „Umberto Mastroiani”, oferit la Fantana i Liri, Marele Premiu „Dulce Maria Loynaz” al Festivalului Internațional de Poezie de la Havana și alte distincții prestigioase. Despre marele patriot basarabean multe și frumoase sunt cuvintele celor ce l-au cunoscut. Spre exemplu... „Nicolae Dabija este poate cea mai complexă personalitate culturală din Basarabia. Unul dintre cei mai de seamă poeți contemporani,

cercetător profund și original al literaturii vechi românești, autor de manuale școlare, unele dintre ele arse în Transnistria bolșevică, altele scoase azi din învățământul Basarabiei încă bolșevizate, animator al vieții politice și, credem că nu exagerăm, un eminent publicist, inima celei mai vibrante publicații basarabene *Literatura și arta*, în care curajosul bărbat răstoarnă aproape săptămânal câte o brazdă de aur la rubrica *Vai de capul nostru!* – Nicolae Dabija este o vie dovadă că Basarabia n-a murit și n-are când să moară.” (Grigore Vieru). Iar Ioan Alexandru spunea...

„Opera sa poetică plăsmuită până acum izvorăște de foarte departe, din adâncurile limbii ce ni l-a dăruit pe marele Eminescu, căreia îi ascultă în acest veac, pe sfârșite, și celui de-al doilea mileniu al Logosului întrupat în istorie, imperatiile etice, splendoarea, și-i răspunde cu dureroasă bucurie angajându-se în ascensiunea sa ce implică dăruirea așa cum au cunoscut-o, acceptat-o, nemuritorii înaintași, de dincolo de Varlaam până la Mateevici sau Matcovschi, contemporanii săi, ca să vorbim doar de câțiva din matca ce-o reprezintă”. Mi-a fost dat ca la evenimentele organizate de domnul academician Gheorghe Păun, prilejuate de sărbătorirea *Zilei Revistei „Curtea de la Argeș”* și evocarea scriitorului Nicolae Dabija, să o cunosc pe fiica aceluia remarcabil om de cultură. Cred că modestia este o caracteristică a familiei Dabija, fiindcă și Doina Dabija a fost la fel de discretă, binevoitoare, inteligentă, gîngășă, frumoasă. Ne-a încântat cu vorbe alese despre Omul, tată, personalitatea aleasă, Nicolae Dabija.

Minunată clipa, veșnică să fie amintirea! ... „... Cât avem o țară sfântă/ Și un nai, care mai cântă, / Cât părinții vii ne sunt-/ Mai exista ceva sfânt.” (N. Dabija)

IDEALIZAREA ROMÂNIEI INTERBELICE

(XIV)

ABANDONAREA REGIMULUI DEMOCRATIC ROMÂNESC INTERBELIC

Gheorghe DUMITRAȘCU

„Reconcilierea națională”

Asasinarea prim-ministrului Armand Călinescu

(...)

În ziua de 21 septembrie, „Răzbunătorii” pândeau apariția mașinii lui Călinescu. Când limuzina acestuia, talonată de câțiva timp de o camionetă, a ajuns în zona prestabilită, i-a apărut brusc în față o căruță încărcată cu fân și frunze moarte, pe lângă care-și făceau de lucru doi măturători. Simultan, mașina din spate a împins violent limuzina spre bordura trotuarului. Automobilul lui Călinescu s-a oprit și acesta a deschis portiera pentru a-i interpela pe cei care perturbau circulația. A primit drept răspuns rafale de gloanțe. Trăgeau și așa-zișii măturători (în realitate, organizatorii atentatului) și cei șase oameni din camionetă. Călinescu a căzut secerat cu fața în jos, înainte să fi apucat să-și pună picioarele pe caldarâm. Asasinii au urcat în camionetă și au demarat în trombă spre strada General Berthelot, unde se afla sediul Societății Române de Radiodifuziune. Destinația nu era întâmplătoare; trebuiau să-și informeze complicitățile din România și Germania că atentatul reușise. Au năvălit ca niște sălbatici în clădirea Radioului, răturnând totul în cale; unul dintre ei a pus mâna pe microfon. Cu o voce găuită a strigat: „Asasinul Călinescu a fost pedepsit. Armand Călinescu a fost executat. Ne-am făcut datoria. Moartea căpitanului a fost răzbunată!”. Câteva minute mai târziu, poliția intra în studiouri și-i aresta*.

Fiind sfetnicul său loial și de bază, prin moartea lui Călinescu regele a pierdut pe cel mai devotat om al său, un adevărat stâlp al regimului instaurat la 10 februarie 1938.

Asasinii primului ministru Călinescu au fost prinși, împușcați și expuși la locul crimei, unde au stat mai mult de o săptămână; au fost organizate adevărate procesiuni – cu participarea funcționarilor, militarilor, elevilor, studenților – la locul asasinatului, pentru ca publicul să știe „ce vor păți” cei care s-ar încumeta la acte similare. În afară de cei nouă asasini executați, în toate județele au fost împușcați câte 3-5 legionari, desemnați de prefect și expuși publicului în piața centrală; mulți dintre ei au fost luați noaptea din casă, fără a fi comis vreun act imputabil, alții erau deja în închisori. Numărul celor executați s-a ridicat la 252. Mișcarea Legionară a fost decapitată, dar procedeele și execuțiile – care au durat opt zile, au fost o barbarie. Se înregistra astfel încă o premieră în istoria României: practicarea terorismului de stat, omorârea fără judecată a adversarilor politici. A fost una dintre cele mai crunte represii din istoria României.

Referitor la aceste asasinat, N. D. Cocea preciza: „Dacă sfetnicul regelui și-au închipuit că vor da o lecție poporului, s-au înșelat în chip stupid. E mai posibil că nu și-au închipuit nimic. Au făcut ceea ce au făcut în ceasuri de panică. Au ucis, au măcelărit, din frică. Frica de astăzi – suprema înțelepciune a guvernanților, unica sfetnică a regelui”¹.

Efectul psihologic n-a fost cel scontat de Carol al II-lea, acela de a provoca ura populației împotriva legionarilor ci mai curând s-a creat un sentiment de compasiune pentru cei uciși, care zăceau într-o baltă de sânge sau în ștreang și chiar revoltă față de utilizarea unor asemenea mijloace de răzbunare.

Deși îngrădit de legi „disciplinare” regimul carlist era vulnerabil, extrem de fragil. Sprijinul politic era firav, opoziția continua să fie activă iar de pe la mijlocul anului 1938, nemulțumirea populară a devenit tot mai evidentă. Schimbările petrecute în politica internațională și izolarea României, cât și unele rezistențe democratice, chiar firave, față de măsurile „autoritare”, l-au determinat pe suveran să anunțe o schimbare în politica internă cerând „reconcilierea națională”. Liderii principalelor partide politice (PNL și PNȚ) nu au dat curs politicii de reconciliere, dar Horia Sima, în numele Mișcării Legionare, a acceptat-o. Umează unele măsuri, de neconceput cu puțin timp în urmă: s-a trecut la eliberarea legionarilor din lagăre și închisori, după ce aceștia semnavă declarații de devotament față de regele Carol al II-lea. Se întâmplă un lucru paradoxal: legionarii – „marii inamici” de până atunci – erau agreați de regimul de autoritate monarhică. De altfel, Carol al II-lea spera ca, prin „reconciliere” cu legionarii, să obțină bunăvoința lui Hitler și să salveze astfel integritatea teritorială a României și să își asigure propriul tron.

Căutând să se adapteze la noile realități europene, în condițiile în care continentul era dominat de state totalitare, regele României a luat decizia care marca noul curs al politicii sale. Astfel, trecerea la regimul totalitar a fost marcată de mai multe decrete-legi; chiar în ziua de 22 iunie 1940 a apărut decretul-lege care stabilea: „Frontul Renașterii Naționale devine partid unic și totalitar sub denumirea de Frontul Națiunii. El va funcționa sub conducerea supremă a Majestății Sale Regelui. Partidul Națiunii îndrumă viața morală și materială a națiunii și a statului român. El este o instituție de drept public. Conducătorul suprem numește forurile superioare ale partidului, care sunt singurele răspunzătoare. Normele de organizare, funcționare și disciplină vor fi hotărâte de conducerea supremă”².

Surprinzător, odată cu existența acestui partid unic, legionarii, la îndemnul lui Horia Sima, încep să se înscrie în Partidul Națiunii. Astfel, Mișcarea Legionară putea acționa legal, folosindu-se de pârgurile Partidului Națiunii.

Prăbușirea regimului carlist

În timp ce pe plan intern se dezvolta un regim monarhic dictatorial, pe plan extern evenimentele se succedau cu repeziciune ducând în cele din urmă la prăbușirea granițelor României. La 26 iunie 1940, guvernul sovietic a transmis guvernului român o notă ultimativă prin care cerea să „restituie” Basarabia și nordul Bucovinei, urmată de o alta, în 27 iunie și ocuparea acestor teritorii de către Armata Roșie. În aceste tragice momente, generalul Ion Antonescu, în ziua de 28 iunie 1940, a înaintat regelui o scrisoare prin care se oferea să salveze „ce mai este cu putință de salvat din Coroană, din ordine și din granițe”. El cerea suveranului să nu mai asculte de „forțele oculte”³. Replica regelui a fost decizia ca lui Ion Antonescu să i se stabilească domiciliul forțat la mănăstirea Bistrița (Vâlcea). În ziua de 28 iunie, Horia Sima era numit subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale, iar la 4 iulie 1940 s-a constituit guvernul prezidat de Ion Gigurtu, cu vederi filogermane și tot atunci, ziua de 4 iulie marca schimbarea bazei politice a regimului

instaurat la 10 februarie 1938, când legionarii primesc trei mandate în guvern, în frunte cu Horia Sima.

Tragedia teritorială a României continua, când la 27 august 1940, Hitler a trasat noua graniță între România și Ungaria, comunicată de arbitrii Ribentrop și Ciano la Viena, în ziua de 30 august 1940 – cedarea unei părți din Transilvania prin Dictatul de la Viena. Aceasta a generat o puternică reacție a opiniei publice și a forțelor politice românești, care a dus la prăbușirea lui Carol al II-lea. În condițiile în care întreaga țară condamna cu asprime catastrofa în care fusese împinsă țara de regimul carlist, iar legionarii – în frunte cu Horia Sima îl abandonaseră, regele și-a încredințat soarta în mâinile adversarului său de neîmpăcat, generalul Ion Antonescu, care, la 4 septembrie 1940 a fost însărcinat cu formarea guvernului, iar a doua zi a fost investit cu depline puteri pentru conducerea statului. Astfel, liderii celor două partide, Luliu Maniu și Dinu Brătianu, precum și alți oameni politici considerau abdicarea regelui ca necesară și formarea unui nou guvern condus de Ion Antonescu, care exprima cerința întregului spectru politic al țării.

Deși momentele erau decisive, liderii Partidului Național-Tărănesc și Partidului Național-Liberal nu și-au asumat rolul de a organiza și conduce România pe drumul revenirii la regimul democratic, parlamentar-constituțional, de a apăra granița de Vest. Ei priveau cu satisfacție prăbușirea regimului instaurat de Carol al II-lea, dar văzând situația grea în care se găsea țara n-au avut curajul să-și asume răspunderea; ei se temeau de o intervenție militară străină, care ar fi dus la desființarea statului român.

În aceste circumstanțe, regele a fost nevoit să asculte un aspru rechizitoriu din partea liderului țărănist Luliu Maniu, care a conchis: „În politică greșelile se plătesc și se sancționează, ca și în viața socială din toate zilele”. La care Carol a întrebant: „vasăzică, sunteți de părere că trebuie să abdic?”. Iar răspunsul a căzut ca un trăznet: „Da, Majestate, nu văd altă ieșire”⁴.

Privind retrospectiv perioada interbelică, în special în timpul domniei regelui Carol al II-lea, România a pierdut 99.738 km² (33,8%) din suprafață și 6.821.000 (33,3%) din populație. Intensificarea acțiunilor de protest împotriva Dictatului de la Viena au devenit manifestații contra regelui Carol al II-lea, considerat principalul vinovat pentru catastrofa României.

În urma unor discuții cu Luliu Maniu, privind noul guvern de uniune națională prezidat de Ion Antonescu, în ziua de 5 septembrie 1940, Ion Antonescu i-a cerut regelui să abdice. Carol încă mai spera că se poate baza pe armată, dar Antonescu a luat măsuri de anihilare a susținătorilor regelui astfel încât acesta a rămas complet izolat. Mărturiile contemporanilor confirmă că, până în ultima clipă, regele s-a agățat cu disperare de tron, încercând înlăturarea și chiar asasinarea lui Antonescu – abia desemnat prim-ministru, dar care se arătase neînduplecat în privința abdicării. Încurajat de câțiva generali, dușmani de armată ai lui Antonescu – din cauza severității și personalității sale puternice, regele a făcut apel la generalul D. Coroamă, comandantul diviziei de gardă regală, pentru a-i da consenzimul de eliminare a premierului incomod. „Armata, care a lăsat să fie cotropit teritoriul nostru fără a trage un foc, va refuza să tragă asupra generalului Antonescu, chiar eu voi refuza să dau ordin în acest sens”⁵, a replicat generalul Coroamă.

* Lilly Marcu, Carol al II-lea al României: Regele trădat, Editura Corint, București, 2015, p. 343-347

¹ N. D. Cocea, Jurnal, Editura Politică, 1970, p. 44; Fl. Constantiniu, op.cit., p. 358

² Monitorul oficial, nr. 142 din 22 iunie 1940

³ „Cuvântul” din 29 iunie 1941

⁴ „Timpul” din 14 septembrie 1940. Ioan Scurtu și Gheorghe Buzatu, op. cit., p. 360

⁵ Ioan Scurtu și Gheorghe Buzatu, op. cit., p. 360:373

RĂZBOIUL FENTANILULUI - REPLICĂ MODERNĂ A RĂZBOIULUI OPIUMULUI

Marian PĂTRAȘCU

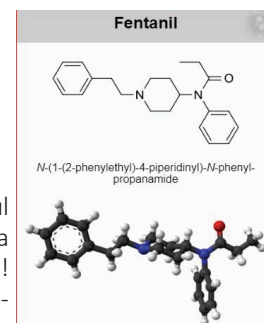
În sec. XIX, între Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei, pe de o parte, și China, de cealaltă parte, a avut loc un conflict armat, cunoscut în istorie sub numele de „războiul opiumului”. Conflictul s-a desfășurat în două etape, prima – între anii 1839-1842, iar cea de-a doua – între anii 1856-1860. Cauza acestui conflict a fost faptul că britanicii, care importau masiv din China ceai și mătase, au găsit o cale mult mai avantajoasă de a plăti aceste produse cu opium, un drog obținut în India, care le era colonie. Ca ingredient medicinal, opiumul, care se obține din capsulele de mac ajunse la maturitate, dar încă verzi, este atestat documentar în China încă din vremea dinastiei Ming; utilizarea sa ca drog recreațional era însă limitată și existau legi de împiedicare a abuzului, desigur, cu timpul, ignorate în toate clasele sociale. Vânzările de opium în mari cantități de către britanici în China începuseră în 1781, iar între anii 1821-1837 ele au crescut de cinci ori. Drogul era produs în India, sub monopolul guvernului britanic (Bengal) și se vindea în China cu condiția de a fi livrat de negustori britanici. Guvernul dinastiei Qing a ignorat problema până când abuzul de opium a ajuns larg răspândit în societatea chineză. S-a ajuns la un moment dat ca mai mult de un sfert dintre bărbații chinezi să nu facă altceva decât să fumeze opium, fiind total inutili pentru societate. Războiul opiumului s-a încheiat cu victoria britanicilor, care le-au impus chinezilor un tratat de pace cu totul defavorabil. Tratatul prevedea liberalizarea comerțului cu opium pe teritoriul chinez sub monopol britanic, dar și cedarea unor teritorii către Coroana Britanică (așa a ajuns de exemplu Hong Kong sub stăpânirea englezilor).

Dacă războiul opiumului din sec. XIX, a avut un caracter clasic, o variantă „modernă” a sa a apărut de câțiva ani și este în plină desfășurare, dar „combatanții” sunt de astă dată China și Mexic, pe de o parte, și SUA și Canada, pe de altă parte; este vorba despre „războiul fentanilului”, unul total tipic. Cum s-a ajuns aici? De mai mulți ani, balanța comercială dintre China și SUA este defavorabilă acestora din urmă, deficitul lor accentuându-se mult în ultimul timp. Ca urmare, Administrația Trump a adoptat mai multe restricții vamale și chiar... politice în relațiile comerciale cu China, acuzând-o pe aceasta de „agresiune economică”. De cealaltă parte, China a găsit o modalitate simplă dar extrem de eficientă de a eluda aceste restricții. Cum? Urmărind și exploatând la maximum orice vulnerabili-

tate a societății americane în general, de la legislație și până la... mentalități și obiceiuri. Astfel, între SUA, Canada și Mexic există un acord comercial care stipulează că nu există tarife vamale în schimburile comerciale dintre aceste țări, singura condiție majoră fiind ca produsele comercializate între ele să fie fabricate pe teritoriul lor. Așa se face că relațiile comerciale dintre China și Mexic sunt în prezent la cel mai înalt nivel din istorie; de exemplu Hofusan Industrial Park este un recent proiect mexicano-chinez de peste 1 miliard de USD, un parc industrial de afaceri realizat de chinezi în Mexic, cu mii de angajați și unde se vor produce de la componente electronice și panouri solare și până la piese de autoturisme. Astfel de facilități (parcuri industriale) sunt gândite de chinezi ca niște zone extinse care găzduiesc la un loc mai multe companii de producție, evident, între ele făcându-și loc și... producția de opioide sintetice, „acoperirea” fiind... producția de medicamente, de exemplu. Culmea este că totul se desfășoară în mod absolut legal, în virtutea existenței aceluia acord comercial! O consecință uluitoare a acestei situații este că, de câțiva ani, Mexicul a depășit China la importurile din SUA; asta, în condițiile în care, cu numai 6 ani în urmă, China avea față de Mexic în acest domeniu un avans de peste 200 miliarde de USD! Așadar, China profită practic de acordul comercial dintre SUA, Canada și Mexic, fabricându-și produsele pe teritoriul celui din urmă stat și ocolind astfel restricțiile comerciale impuse Chinei. Mai mult, metoda găsită de chinezi de a evita sancțiunile comerciale impuse de americani, este aplicată cu un succes uriaș și în alte țări... prietene din America Latină și chiar din lume! În plus, China încurajează producțiile proprii de toate felurile (deci inclusiv obținerea precursorilor chimici pentru producerea în Mexic a fentanilului) prin returnarea unei mari părți, adeseori chiar totale de TVA.

De ce este fentanilul atât de periculos la utilizarea sa ilicită (ca drog)? Fentanilul (v. figura) este un analgezic opioid sintetic utilizat ca anestezic general și în tratamentul durerilor cronice și severe. Este eliberat doar pe bază de rețetă specială pentru substanțe narcotice. De asemenea, fentanilul este utilizat ilicit ca drog, adeseori în asociere cu heroina sau cocaina. Această substanță este un analgezic opioid puternic, cu instalare rapidă a efectului și durată scurtă de acțiune. La o doză de 100 micrograme (μg) / 2 ml soluție, efectul analgezic este echivalent cu acela a 10 mg de morfină sau 75 mg de petidină. Fapt deosebit de îngrijorător în privința utilizării sale ilicite

(ca drog) este că fentanilul este deosebit de accesibil ca preț: costă doar 2-3 USD/g! De asemenea, ca drog, fentanilul dă foarte repede dependență. Aceste trei caracteristici ale fentanilului, respectiv – efectul său analgezic foarte rapid și puternic, accesibilitatea sa ca preț și instalarea rapidă a dependenței – îl fac extrem de periculos ca drog, cel mai mic supradozaj, favorizat și de efectul său foarte puternic și rapid, chiar în doze extrem de mici, putând duce foarte ușor la deces prin blocarea centrilor respiratori din creier. Chiar dacă nu se ajunge la deces, fentanilul provoacă leziuni ireversibile ale creierului cu invaliditate psihică și motorie accentuate (agresiune extremă, tendințe de automutilare sau suicidale etc.). Pentru SUA și Canada, fentanilul produs în Mexic a devenit o problemă majoră, consumul său ilicit devenind cauza nr. 1 a mortalității în aceste țări, fiind practic un fenomen scăpat de sub control și care produce tragedii uriașe; de exemplu, în 2022, peste 200 000 de americani au murit din cauza unor supradoze de droguri, dintre care peste 10% au fost cauzate de fentanil, pentru ca în 2023 numărul acestora din urmă să fie de peste 78 000, deci o creștere de aproape patru ori într-un singur an! Asistăm, așadar, la un așa-numit „război asimetric”, acela prin care atacatorul își adaptează tacticile exploatând orice vulnerabilitate a celui atacat, aici fiind vorba în principal de tendința nord-americanilor de a consuma droguri; de altfel, aceasta constituie chiar modul Chinei de a se apăra în fața acuzațiilor care i se aduc... În cazul de față poate fi și un mod al Chinei de a se răzbuna pe Occident pentru războiul opiumului din sec. XIX., pe care, desigur, nu l-au uitat... Riscurile răspândirii acestui flagel în întreaga lume sunt la ora actuală uriașe, mai ales că există politicieni și guvernanți care susțin cu o înconștiență de-a dreptul criminalo-imbecilă, liberalizarea consumului de droguri! Prin urmare, guvernele țărilor vizate (în Spania fentanilul a devenit deja o problemă!) vor trebui să adopte măsuri urgente și eficiente, în cunoștință de cauză, acestea nefiind neapărat de tipul celor folosite de Mao Zedong, care în mai puțin de 5 ani de la venirea sa la putere a lichidat consumul ilicit de opium în China; de altfel, chiar în zilele noastre, numeroase țări din Asia prevăd în legislațiile lor condamnarea la moarte pentru producătorii, distribuitorii și consumatorii de droguri de mare risc, fentanilul fiind, indiscutabil, unul dintre cele mai periculoase.

LUCIAN BLAGA

Ana VASILE

S-a născut la 9 mai 1895 în satul Lancrăm în apropiere de Sebeș, satunci în Comitatul Sibiu. Tatăl, Preotul Isidor Blaga, mama, Ana. Lucian a fost al 9-lea copil; până la 4 ani, n-a putut să vorbească... Părinții săi erau foarte îngrijorați, mai ales mama. Chiar el a spus mai târziu: «Copilăria mea a stat sub semnul unei fabuloase absențe a cuvântului» denumindu-se pe sine: «mut ca o lebădă».

Primii ani (ca elev) i-a parcurs la "Școala Primară Germană" din Sebeș între anii 1902-1906, apoi a mers la Brașov la "Liceul Andrei Șaguna" unde a studiat între anii 1906-1914. Între anii 1914-1917 a fost student la Facultatea de Teologie din Sibiu (a mărturisit că s-a înscris ca să scape de înrolarea în armata austro-ungară). Între anii 1916-1920 a studiat biologia și filosofia la Universitatea din Viena; acolo

a obținut și doctoratul în filosofie. Tot la Viena a întâlnit-o pe dra. Cornelia Brediceanu, care i-a devenit soție.

Debutul în presă s-a produs în anul 1910 în ziarele arădene: "Tribuna" (cu poezia "Pe țărni") și "Românul" (cu studiul "Reflecții asupra intuiției lui Bergson"). A fost ales în funcția de președinte al "Societății Literare" din Facultate, apoi a lucrat în diplomație (1926-1939): consilier la Legațiile României din Varșovia și Ambasador la Lisabona. În paralel și-a continuat activitatea științifică, dar și pe cea literară; a scos în continuare volume de versuri, eseuri filosofice dar și piese de teatru.

În anul 1936 a fost primit în Academia Română, apoi între 1939-1948 a fost profesor la Catedra de Filosofia Culturii a Universității din Cluj, mutată vremelnic la Sibiu. În anul 1943 a scos revista "Saeculum" care a apărut timp de 1 an. În anul 1948, autoritățile comuniste l-au exclus cu brutalitate de la Universitate... În continuare a desfășurat activitatea ca bibliograf la filiala Cluj a Academiei Române, a ajuns cercetător la Institutul de Istorie și Filosofie, apoi bibliotecar-șef și director adjunct la filiala Cluj a Academiei Române. (Continuare în pag. 6)

ION NĂLBITORU-TRIPLĂ LANSARE DE CARTE

Mircea Vasii

Pe data de 12 aprilie, Anno Domini 2024, la Biblioteca Județeană Rm. Vâlcea, a avut loc un eveniment cultural de mare amploare, lansarea a trei cărți de același autor, Ion Nălbitoru, cărți de teatru, farse și comedii negre, cum însuși autorul le-a intitulat. Manifestarea a avut loc sub egida Ligii Scriitorilor din România, filiala „Gib Mihăescu” Vâlcea, a Societății Literare „Anton Pann”, a Asociației Culturale „Rusidava” Drăgășani și a Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Vâlcea. Volumele lansate au fost: „Dictatorul” și „Plaiul lui Dracula” cuprinse în aceeași carte, „Lupii din Carpați”, cu „Lupul din Carpați și Cowboy-ul” și „Sfârșitul lumii” cu „Sfârșitul lumii” și „Dragoste pe drumul morții”. Astfel, într-o atmosferă sărbătorească, au fost prezentate, analizate și discutate cărțile tipărite la Editura „Franco”, din Brezoi, editură cu o activitate susținută și prolifică de către autorul lor, inginerul Ion Nălbitoru, președintele Ligii Scriitorilor, filiala Vâlcea.

Deschiderea a făcut-o domnul Marian Bărbăscu moderatorul evenimentului, poet, jurnalist, om de cultură drăgășenean, prezentându-l pe autor și opera sa, printre altele aducând la cunoștință celor prezenți faptul că aceste cărți de teatru au fost premiate de către Liga Scriitorilor din România și faptul că autorul „păcătuiește” des pe meleagul scrisului românesc și păcătuiește foarte bine. S-a dat cuvântul apoi invitaților speciali și nu numai, începând cu profesor doctor Mihaela Rădulescu, cea care n-a mai avut nevoie de nicio prezentare, fiind cunoscută de majoritatea vâlcenilor, cu o activitate prodigioasă în domeniul culturii, cu apariții editoriale valoroase și analize pertinente la cea mai mare parte a lansărilor de pe plaiuri vâlcene. Astfel, a trecut în revistă cu stilul său caracteristic de nivel academic cele trei volume ale autorului, poet, eseist și de data aceasta, dramaturg. În cazul piesei „Dictatorul” reiese viziunea originală asupra construcției, singularizându-l în domeniul dramaturgiei române, aflată la granița dintre comic și tragic: „autorul dă un colorit temei politice la un nivel subliminal”, are o construcție aluzivă, o putere de analiză trecută și prin filtrul personal, cu multe semne de întrebare, etc. Personaje cu nume voit comice: Ninel, Nuțica, Neluțu, dau o grație prezentării subiectului, un mod frumos de expunere a acestei farse.

În „Plaiul lui Dracula” pune în balanță talentul prezentării în versuri a piesei, „dincolo de aspectul estetic preexistând conținutul”, aduce conceptul de naționalism, patriotism, în contextul globalizării, aspecte care produc efecte asupra celor implicați, inclusiv în rândul cititorilor. Prin particularitatea sa ancestrală, românul face „haz de necaz” în orice situație, ieșind mai ușor uneori cu ironie din încurcături.

În „Lupul din Carpați și Cowboy-ul”, ironie care merge până la lipsa de identitate, se prezintă raportul dintre culturi, „simbioza forțată dintre acestea”, cu scene tragi-comice între reprezentanții acestora: badea Ion cu Mărioara, Johnny americanul, Abdullah arabul, Ivan rusul, Yumalai asiatică, Isabelle, de la U.E. și un șef de trib din rezervația Americii.

În „Regatul Vulpilor” e înfierat actualul sistem juridic, „care frizează normalul, moralul, firescul”. O virgulă poate să ia viața celui împincinat, cel care a furat miliarde primește pedeapsă cu suspendare, iar cel cu găina presupusă furată, care între timp se întorsese la stăpân, primește câțiva ani de pușcărie. (Aici subscriu, pentru că dacă aveam o justiție cum trebuia să fie, eram departe la așa țară bogată și frumoasă cum a fost și încă mai este, sau din ce a mai rămas din ea).

În „Sfârșitul lumii” se prezintă o parafrază a

societății, care generează multe semne de întrebare, privind granița dintre moral, motivațional, deschise spre anularea raselor, a valorilor, a unor concepte normale despre corect și incorect, „cum putem vedea lumina, dacă nu există întunericul”.

Sunt prezentați tineri împliniți, dar cu deprimările societății în care trăiesc, proasta înțelegere a sensului vieții pe pământ. Se pierde valoarea, sensul vieții, printro parabolă interesantă a autorului. Femeia însărcinată își produce intenționat un accident mortal cu mașina, iar soțul sinucidere prin aruncare în râpă, reieșind în final la modul general drama actuală a viitorului copiilor societății.

Marian Bărbăscu mai punctează câteva aspecte privind numele autorilor, cu referire la foștii dictatori, cu „polimerii savantului de renume mondial”, etc. Dă cuvântul apoi doamnei Elena Agiu Neacșu care a făcut și corectura la două dintre volumele prezentate, fiind

printre primii care au intrat în contact cu scrierile. A început prin a-l felicita pe autor, a prezentat modul în care l-a cunoscut pe autor, fiindu-i mentor spiritual, model de dăruire întru creație: „trăiește scriind și scriind trăiește”. Captivat de acțiunea acestora, folosește un limbaj vioi, sarcasm, cititorul intrând pe nesimțite în pielea personajelor. Un autor care va dăinui prin vreme, personaje care înfierează corupția, lașitatea, tarele societății actuale. Face o analiză a farsei „Regatul Vulpilor”, care este de foarte mare actualitate, cu indivizi condamnați pe nedrept, iar alții care delapidază milioane, sunt lăsați în pace, mituirea justiției, cumpărându-le chiar vile pe Valea Prahovei, iar procesul principalului inculpat este amânat peste șapte decenii.

În cuvântul său domnul Petre Cichirdan, om de cultură, ziarist, scriitor, eseist, prezintă importanța evenimentului de amploare la care luăm parte. Îl prezintă pe autorul Ion Nălbitoru, confrate în ale scrisului, cu multe cărți premiate, Liga Scriitorilor fiind receptivă la valoarea unor lucrări de înaltă calitate. Face referiri la cele desprinse din conținutul lucrărilor, realitatea despre trecut fiind percepută corect sau incorect, citind îți pui întrebări, despre realitatea existențială, autorul având un stil aparte, prezentând din experiența acumulată. Lupul din Carpați, provine din vechime, de pe timpul dacilor, lupul bătrân învățând pe cei tineri, apoi geniala „Stalin se pupă cu Caragiale”.

Bărbăscu completează prin faptul că autorul exploatează inclusiv bancurile românești, umorul românesc în sine. Intervine apoi un rapsod popular de talent, domnul Mitroescu, care cântă la 15 instrumente, prezentând acum o melodie la drâmbă, un instrument aproape uitat.

Doamna Valerica Predescu face referiri la Liga scriitorilor, la „Caravana Culturii”, apoi prezintă felicitări pentru acest eveniment, o sărbătoare emblematică a Râmnicului.

Liliana Ghiță Boian-Jianu, salută prezența poetului Nicolae Dragoș, caravana cu care venea acesta pe timpuri culegând poezi de talent din licee și facultăți. Necunoscând opera autoerului prezentat, salută cuplul Nălbitoru amândoi confrăți pe tărâmul literaturii, felicitându-i.

Ilie Bucă, de la profesor de matematică la literatură, „citea prefațele la cărți, și se descurca la ore”, susținând că „orice carte este binevenită”, care lasă impresii asupra cititorului, încă fiind uniți în dorința de

a lăsa ceva posterității, tineretului care să vină printre noi, să discearnă valorile, să înțeleagă prin citire.

Nicolae Dragoș: „mulțumiri, întâmplător în oraș, născut în anul în care Carol al II-lea a revenit la putere printr-o lovitură de stat. Amintiri frumoase, cu concluzii care se pot reține. Bucurie pt. asemenea întâlniri, cărți care sunt poate pentru prea puțină lume, cartea egal istoria celui care o scrie, atragerea atenției în privința unor aspecte din viață, războiul cu tine însuși, lupta cu cuvintele care să exprime ceea ce trebuie să exprime”.

Urmează domnul Bebe Jianu „să vorbim despre lucrurile frumoase, cu mesaje de bucurie, de prietenie, de amintiri plăcute”. Interpretează o melodie hazlie cu tentă populară „la uite-o zău, se uită la mine rău”.

Profesor, teolog Paulian Buicescu, mulțumiri, și prezintă un laudatio în versuri: prolific scriitor, eseist, editor de carte, făcând referire tot în versuri la cele prezentate în cele trei volume, aducând elogii familiei Nălbitoru pentru râvna de care dau dovadă în ale scrisului și în a susține și menține pe linia de plutire cele două reviste „Memoria Slovelor” și „Valea Lotrului”.

Domnul doctor inginer Mihai Sporiș, fiind invitat la cuvânt susține lupta pentru înființarea la Vâlcea a unei filiale a Uniunii Scriitorilor din România, luptă totuși eșuată din diferite cauze, chiar dacă existaseră promisiuni din partea președintelui vâlcean Nicolae Manolescu și a vicelui Varujan Vosganian. Piese ale autorului Nălbitoru prezintă realitatea cruntă uneori a vieții inclusiv culturale actuale, cu toate că există un viitor bun pentru cultură. Inginerul Ion Nălbitoru este prezentat ca și coleg de breaslă în hidroenergie, cel care promovează Valea Lotrului prin revista sa cu aceeași denumire, felicitându-l în mod deosebit pentru tot ce face pe tărâm cultural.

Domnul profesor Tatian Miuță despre Ion Nălbitoru: un om deosebit, un om pe care îl atașezi imediat la inimă, îl felicită pentru cele trei volume și pentru toată activitatea sa literală.

Doamna Ana Vasile din Slatina prezintă bucuria de a se afla la acest eveniment deosebit, mai ales că fiind vâlceană se bucură de prietenia multor scriitori vâlceni.

Din Drăgășani doamna avocat Alina Neagoe vine cu bucuria de a participa la acest eveniment, făcând referire la faptul că numele de Ion fiind „sluga lui Dumnezeu”, e convinsă că mesajul celor trei volume este de a pregăti drumul spre cele bune, autorul receptând ce nu merge și ce merge în prezent, pentru a nu se mai repeta anumite erori în viața oamenilor. Dându-i-se cuvântul, autorul vine cu mulțumirile de rigoare tuturor celor prezenți, celor care au prezentat cu pertință cărțile sale, își prezintă pe scurt realizările pe tărâm literar, venind cu scrieri începând din studenție cu „Poarta destinului” și altele, prezentând apoi un volum apărut mai demult „Stăpânul Soarelui” care era o piesă de teatru s.f., dar la care vrea să intervină transformându-l în roman s.f., chiar dacă între timp au avut loc evoluții remarcabile în domeniul roboticii, romanul accentuând robotizarea omenirii care va duce la un final tragic. Prezintă apoi cele trei volume, ca fiind farse și nu pamflete, aducând în actualitate aspecte din trecut, de dincolo de '89, dar și din istoria ținuturilor în care trăim, felul în care cum pot fi manipulate masele, mai ales în ziua de azi. În final rapsodul Mitroescu a întreținut iarăși atmosfera cu alesele sale cântări din fluier, totul terminându-se cum era și de așteptat cu felicitările de rigoare, cu autografe și urări de bine pentru viitor și cu o șuetă pe hol la o gustare.

„ENIGMA TRANSFĂGĂRĂȘANULUI” ȘI PROIECTUL DE ȚARĂ

Mihai SPORIȘ

Nu avea țara valahilor o pravilă a ei, scrisă, la schimbarea macazului lumii, atunci când țiparul tocmai se ivea înlesnire, să multiplice povețele. Era mare nevoie ca legea pământului să se sălășuiască în mintea și conștiința celui ce trebuia să fie baci unui neam asuprit politic de ... imperii protectoare. Neagoe Basarab a tocmit învățăturile către Teodosie, dar a și dat pilda cea frumoasă văzului tuturor și a tâlcuit, prin baladă, mitul sacrificiului pentru viața lungă a celor făcute-zidite, cu iubire. El crescuse sub Macarie de la Mănăstirea Bistrița/olteană, unde tipografi pricepuți, fugiți din calea turcilor- mărșăluind spre... Rome (Belgrad, Buda, Viena...), se vor fi alăturat fraților întru credință valahi, venind de dincolo de malul Dunării inundat de pašalâcurile marelui imperiu, cu pădurile lui de minarete și legile noi ale lui Allah. A învățat repede rosturile vremii și ne-a dat, în... *clipa lui cea repede* (1512-1521), *proiectul de țară*: întărirea credinței și construcția însemnului ei neasemuit, întru unicitate și frumusețe: Mănăstirea lui Manole, de pe Argeș în jos. Criza politică și dezbinarea internă, ca o boală cronică a valahilor (vezi Dumitru Drăghicescu – „Psihologia poporului român”), a amânat apoi etapele, pașii următori, ca un blestem, mereu alergând după modelele altora, când cele din vecinătatea imediată îi arătau cu nimic mai prejos decât cele ale altor neamuri. Va fi fost nevoie de alte sacrificii de domnitori, pentru alte valuri cu creste și mai mereu cu prăbușiri: Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, Tudor Vladimirescu, Alexandru Ioan Cuza... Uneori valul cel mare al lumii va fi fost momentul unor răs/bunări: războiul Crimeii (1853-1856), războiul de independență (1877-1878), războaiele mondiale, reasezarea după „Războiul rece”. Pe creasta valului ne-am aflat, deși în lagărul „fraților sovietici”, și după anii '60 ai secolului al XX-lea, când un **Gheorghe Gheorghiu-Dej** își aduce aminte că dezvoltarea țării sale are nevoie de... autodeterminare, prin forțele proprii („prin noi înșine” era devisa Brătienilor și a unei monarhii, după războiul reîntregirii, în care o Regină: Maria Victoria Alexandra, providențială, potența o demnitate românească în rândul lumii!) și își construiește un *plan de țară (Remarcabil! cel dintre 1848-1918!, Cu adevărat istoric!)*, în care separarea-distanțare, de lagărul comun, presupunea și o independență, inclusiv... energetică. S-a apucat de construcția marilor hidrocentrale, între care cea de pe Argeș... în sus, i-a purtat numele, până la o vreme/până atunci când i se va fi imputat crezul, doctrina. Aparținea unei ideologii atee, străină de... legea pământului. Amenajarea Hidroenergetică a Argeșului venea după cea a Bistriței moldave cu... „Bicazul”, dedicat lui **V.I. Lenin**, și era deja un act de asumare identitară. Distanțați, de centrul de putere ideologic, în care nu am intrat de bună voie, prin 1968 vom fi arătat lumii că nu suntem decât „arestați” în lagărul în care ne-au pus în ascultare marile puteri. După acest act de revoltă s-a născut un nou impuls, un nou entuziasm, o nouă concentrare de eforturi. Însemnul acestei perioade este Transfăgărășanul, finalizat între 1971-1974 și ca o continuitate a simbolurilor: mai sus de Mănăstirea Argeșului, de Hidrocentrala Argeșului, cu marele lac păzit de un Prometheus emblematic. O... fântână pentru apa capitalei, marea alpină de la Vidraru, cum cea a lui Manole se arătase izvor domnesc al fostei capitale: Curtea de Argeș, va fi fost și cu alt rost, marele lac!

Nevoia consolidării independenței l-a determinat pe noul păstor de țară (secretar general ales de congresul alor săi; președinte de țară!), **Nicolae Ceaușescu**, să își propună un plan de țară, în care Transfăgărășanul, nu doar obiectiv de interes economic (exploatarea forestieră, energie, turism), dar și cu rol strategic, militar, să se finalizeze prioritar.

Ne propunem aici, dinspre afundul unei căderi, aparent doar fără explicații, să ne lămurim, privind spre vremea aceea entuziastă luată drept studiu de caz, să ne dezmeticim – pentru deșteptarea imnică! - ce se întâmplă cu noi acum? Emblematic acest arc peste Carpații cei mai semeți ai țării, drumul care se strecoară printre Moldoveanu (2543 m.) și Negoiu (2535 m.), Transfăgărășanul, pune-n salbă semnele unei istorii altfel vorbitoare, în mod cert despre eroism,

sacrificii și învățătura necesară urmașilor: Cetatea Poienari, Curtea de la Argeș cu mărturiile ei, Hidrocentrala cu barajul ei impresionant și uriașa mare alpină de la Vidraru, Cârțișoara- purtătorului de cărți de învățătură, printre care și cele ale vechimii noastre cu însemnele nobile ale daco-romanității noastre. Acest fir roșu al unei istorii milenare a fost trasat eroic și el dănuie în peisaj cu povestea lui ce pare o enigmă, greu de descifrat, fără mărturia crezului celor ce l-au trudit, punându-l în operă. Mărturiile celor ce au fost „meșteri mari, calfe și zidari”, dar și a unui Manole (devenit erou al muncii socialiste și medaliat... pentru fapta sa, recunoscută de autoritatea de putere a vremii, dar și de cea de dincolo de cumpăna istoriei, când colonelul **Nicolae Mazilu** este avansat general de brigadă, într-o recuperare târzie a conceptului de eroism cotidian!) ne stau la dispoziție și ele ne sunt date, pedagogic, atunci când realitatea înconjurătoare ne face posibilă înțelegerea mesajului. În 1994, la împlinirea a 20 de ani de la darea în folosință a Transfăgărășanului-20 septembrie 1974! – colonel (r) Nicolae Mazilu, dedică o cartedocument: „...tuturor constructorilor de drumuri...”, **„Enigma Transfăgărășanului”, Editura CONPHYS, Rm. Vâlcea, 1994**. În prefața de la ediția a II-a, din 1996, colonel-inginer Florea Necula, motivează: „Din respect pentru adevăr și pentru eforturile depuse de multe ori la limita maximă a suportabilității omenești, de marea majoritate a constructorilor militari și civili ai drumului TRANSFĂGĂRĂȘAN, mă adresez cititorului, afirmând, că în filele acestei broșuri nu va întâlni fantezia autorului (...) ci fapte autentice, trăite...”. Titlul cărții ne provoacă să descifrăm cum a fost posibil ca o lucrare de complexitatea acestui drum transalpin – „care multe secole va fi mărturie generațiilor viitoare” să se finalizeze într-un timp foarte scurt, în comparație cu proiectele rutiere aflate acum în plină desfășurare, dar cu cheltuieli financiare imense și finalitate minoră și de proastă calitate, deși condițiile naturale pentru punere în operă nu permit, din bun simț, nicio comparație. Pentru ilustrarea dimensiunii efortului vom menționa din deverse aspectul cantitativ al lucrărilor pentru un Transfăgărășan de 90 de km., trecând muntele la 2042 mdM: 3.800.000 mc. de stâncă derocată, cu 6350 tone de exploziv, 316.000 motoare diverse, 18 milioane de kilometri înregistrați pe foile de parcurs ale mașinilor și utilajelor. Durata execuției, una foarte scurtă, este marea enigmă pe care o dezleagă Nicolae Mazilu. Primele HCM-uri (Hotărâri ale Consiliului de Miniștrigvernul RSR), din 1969, ascundeau intenția finală, cu două drumuri forestiere județene (Sibiu și Argeș), apoi HCM-ul 1116/1970 vorbea de un drum peste munte cu o singură bandă, ca HCM 9/1971 să consacre indicatorii drumului finalizat. În 16 august 1971 s-a marcat efectiv traseul drumului în teren, adică proiectul de execuție era finalizat. În decembrie 1973 drumul avea majoritatea tronsoanelor recepționate, mai puțin tunelul de 887 m., care fusese atacat, condiționat de realizarea accesului, ultimul. În 1974 s-au realizat finisajele, până în septembrie când s-a inaugurat. La realizarea proiectului au participat cinci ministere interesate ca beneficiare ale investiției: Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, Ministerul Transporturilor și Telecomunicației, Ministerul Energiei Electrice (pentru realizarea tunelului!), Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Turismului (principalul beneficiar... de azi!). Într-un calcul, având în vedere procedurile și ritmurile de azi Transfăgărășanul s-ar construi în câteva sute de ani... Fără implicarea militară șantierul ar fi durat vreo zece ani, iar prin folosirea a doar zece fronturi de lucru ar fi durat cca., 30 de ani. A existat atunci un gând și o voință care au devenit acțiune conștientizată și un entuziasm al unei mândrii naționale. Ceea ce s-a întâmplat prin 1989, la schimbarea macazului lumii, a stat sub devisa „Fă-te că lucrezi!” și mobilizarea unui „front”, la fel de propagandistic ca și cel al... *plugarilor*. Nimic bun în istoria noastră de la *fronturile* care ne-au adus minciuna și disoluția puterilor, și ne-au dus în... derizoriu adevărul despre noi înșine, aruncându-ne în brațele „protectoare” ale altora, clamând neputințele și irosind resursele, pentru noile juguri asumate ca mari victorii, pe altarul unor valori îndoielnice, în care ne-am pus singuri în umilința celor acceptați, dar neintegrabili...

Întregul articol se poate citi pe www.culturaarsmundi.ro

LUCIAN BLAGA (Urmare din pag. 4)

PMR-ul (așa s-a numit PCR-ul o perioadă de aproape 20 de ani...) l-a șicanat în toți acei ani...când "obosea" <partidul poporului>, începea "Securitatea populară"...a avut mulți detractori intelectuali care-l turnau cum că ar fi fost simpatizant al legionarilor sau după alte surse, al lui Carol II. Neputînd dovedi nimic concret, l-au lăsat într-o libertate astabilă și fragilă și în slujbe sub pregătirea sa intelectuală; au exercitat felurite presiuni psihologice asupra lui Lucian Blaga, în special prin interdicția de a publica... De-abia în anul 1962-postum-opera sa a fost reintrodusă în spațiul cultural și în școli...

Marele om de cultură Lucian Blaga, s-a stins din viață în ziua de 6 mai 1961 în Cluj...a fost înhumat la

9 mai (ziua sa de naștere) în cimitirul de la Lancrăm...

Operele lui Lucian Blaga: *Poemele luminii* (1919); *Pașii profetului* (1921); *În marea trecere* (1924); *Lauda somnului* (1929); *La cumpăna apelor* (1933); *La curțile dorului* (1938); *Poezii*, ediție definitivă (1942); *Nebănuitele trepte* (1943); *Daria*, dramă în 4 acte (1925); *Ivanca*, dramă (1925); *Învierea*, pantomimă în 4 tablouri; *Fapta*, joc dramatic; *Meșterul Manole*, dramă în 5 acte (1927); *Cruciada copiilor* (1930); *Avram Iancu*, dramă într-un prolog și 3 faze (1934); *Opera dramatică* (1942); *Arca lui Noe* (1944), *Anton Pann*, dramă într-un prolog și 4 faze (postumă 1964); *Hronicul și cântecul vârstelor* - proză (postum 1965); *Luntrea lui Caron* - proză (postum 1990);

Opera sa a fost inclusă în programa de „BAC”: „Eu

nu strivesc corola de lumini a lumii”, „Dați-mi un trup, voi munților”, „Izvorul nopții”.

În orice funcție a fost numit, Lucian Blaga a îndeplinit sarcinile cu onoare, dar cel mai mult și-a dorit să fie în lumea literelor! Chiar dacă nu i-a plăcut politica-lucrând în diplomație-a fost nevoit să facă unele concesii lui Carol II, iar din această pricină a suferit până la moarte...

Fiind apolitic, nu adăuga nicio notă personală în documentele MAE pe care le trimitea în România.

În toamna anului 1956, Istoricul Basil Munteanu (din Franța) și dna.Profesor Rosa del Conte (din Italia), l-au propus pentru „Premiul Nobel”, dar autoritățile comuniste de la București au boicotat aceste demersuri onorabile...

DIN REVISTE LUATE...ȘI-N REVISTĂ DATE...

Mihai MUSTĂȚEA

Este luna mai și data de celebrare a *Sfântului creștin Ieremia* (1mai) din Calendar-ul creștin, zilele de *Armindeni*- substituit al zeului vegetației; în vechime se organizau petreceri câmpenești, la iarbă verde, unde se mânca miel fript și se bea vin roșu amestecat cu pelin: «Frunză verde de pelin,/ lăta-ne la *Armindeni*,/ Beau mesenii și mănâncă...» Cum în acest an Sărbătoarea Paștelui s-a întâmplat să cadă în preajmă de *Armindeni*, vă amintesc o strofă a unui mare poet: „! voi ce l-ați urcat pe cruce pe Hristos, /un bărbat atât de tânăr și frumos,/ lăudați-l mult în muzici și poeme,/ că Hristos, de dragul vostru,/ în piroane urcă iar din vreme-n vreme,/ că Hristos, de dragul vostru,/ în piroane urcă iar din vreme-n vreme!” (Cezar Ivănescu-Doina, *Passiflora incarnata*). ... Nu m-am rostogolit prin iarbă și nu m-am spălat pe mâini și pe față cu roua dimineții, dar am citit revistele sub creanga de *Armindeni*.

Primul popas de *Armindeni* la revista *Apostrof*, nr.4. Coperta revistei, ca mai toate revistele literare, are subtitlul *In memoriam Nicolae Manolescu*. Este reprodus un articol al decedatului, al cărui titlu mi-a provocat la întâia citire și acum la recitare o invidie amicală: *Îngerul cu o carte în mână*. Marian Papahagi ne comunică *O anume necesitate a spiritului*. Este o sinteză critică care definește perspectiva din care este scrisă *Istoria critică a literaturii române*. Președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, apreciază pe *Nicolae Manolescu și grila lui de valori*. A vorbi despre Nicolae Manolescu la timpul trecut pare un nonsens. Numele său se confundă de decenii bune cu teoria, critica și istoria literară. Va rămâne un clasic, aidoma scriitorilor și criticilor pe care i-a cercetat și admirat-de la Cantemir la Maiorescu și Călinescu- pentru a face parte din stirpea nobilă a marilor creatori de valori intelectuale. Emil Hurezeanu, într-un lung poem, îl omagiază: *Ladima la moarte*. Ni se spune că *Ladima* este rezultatul unor asocieri. Manolescu se intitulează singur *Ladima*. Pentru Vladimir Tismăneanu este: *Clarvăzătorul Nicolae Manolescu*, iar Dan Gulea, în postura de notar, întocmește: *Testamentul lui Nicolae Manolescu*. Un optzecist, Ion Bogdan Lefter memorează *Gânduri și note post ->lunediste*. Vasile Igna deduce din scrierile lui Nicolae Manolescu: «un sens, sensul lui», iar Adrian Popescu îl caracterizează: «Un rațional cu sentimente.» Nicolae Oprea se rezumă la: *Fragmente din viață și literatură cu Nicolae Manolescu*. Simona Popescu îi dedică o pagină de poeme lui Nicolae Manolescu. În continuare, citim un *Dosar Lucian Blaga*, consemnat de Marta Petreu.

Armindeni la *Convorbiri literare*, nr.4, află la *Atitudini* editorialul lui Cassian Maria Spiridon: *Ioan Bogdan, un filolog printre convorbiriști*. În conducerea revistei, la începutul anului 1900, se impune istoricul și filologul Ioan Bogdan, primul slavist român de *anvergură europeană*. În istoria îndelungată a celei mai vechi foi literare, cei șapte ani în care Ioan Bogdan s-a ocupat de apariție rămân un reper axiologic care onorează, atât științific cât și literar, bătrâna și mereu tânără revistă *Convorbiri literare*. Reținem din dialogul scriitorului Ovidiu Pecican cu George Motroc profesiunea de credință: «Eu văd destinul țării mele, al limbii, culturii și purtătorilor legitimi ai acestora cu ochii sufletului și ai minții.» Theodor Codreanu publică primul episod din studiul: *Ion Barbu și programul de la Erlangen*. Mircea Platon recidivează cu: *Ion Minulescu și romanul realismului național. Roșu, galben și albastru și «generația tranșeelor» de hârtie*, citit și în *Contemporanul*. Cu un fragment de istorie literară: *Laurențiu Fulga* ne delectează Ioan Holban. La

actualitatea literară, Otilia Ungureanu ne dezvăluie: *Avatarurile contraistoriei. Ioana Diaconescu-Vintilă Horia, între condamnare și grațiere*. Ioana Diaconescu își propune să refacă traseul anevoios al lui Vintilă Horia- pe numele său adevărat Vintilă Caftangioglu - în anii de după 1945. Cronică lui Adrian G. Romilă: *Mai mult verosimil decât adevărat* supune analizei romanul lui Traian Dobrinescu *Siberia de la capătul drumului*. Dacă e ficțiune sau nu, aproape că nici nu mai contează, e o carte absolut remarcabilă, captivantă de la un capăt la altul. Ioan Lascu face un studiu de caz, destinul lui Nikolai Berdiaev, în: *Demascarea terorii, acalmia și prăbușirea*. Care este: *Pecetea tipologică/culturală a românilor* ne-o extrage Iulian Bitoleanu din cartea lui Ovidiu Pecican: *Români și Europa mediană*. Profilul lui Gabriel Garcia Marquez este creionat de Constantin Coroiu: *Timpul povestirii, anotimpul mărturisirii*. Simion-Alexandru Gavriș este preocupat și scrie niște: *Note despre trei ani uitați de istorie: începutul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1861)*. Pe Ovidiu Pecican îl întâlnim cu articolul: *Rostirea filosofică românească: elemente contextuale*. După ediția bibliofilă, cu o grafică de zile mari, anul 1968, din *Florile răului* ale lui Baudelaire, în anul 2022, a apărut o nouă ediție, în colecția *Opere fundamentale*, opera unuia dintre marii poeți ai literaturii universale. Marius Chelaru ne-o descrie în: *Sub semnul întregului operei unui prinț al vastei zări a poeziei*. În transpunerea lui Al. Philippide redăm o stofă: «Poetul e asemeni cu prințul vastei zări/ Ceși râde de săgeată și prin furtuni aleargă;/ Jos pe pământ și printre batjocuri și ocări/ Aripile-i imense l-împiedică să meargă.» Nu omitem *COMPRESA REVISTELOR*, în rezumatul lui Valentin Talpalaru.

O altă ramură de *Armindeni* la Nicolae Breban, în *Contemporanul* lunii mai; continuă să fie un istoric și critic la *Rezistența sub dictatură*. La revenirea din Occident, Breban este exclus din Partid, nu și din Uniunea Scriitorilor. Avea de gând, dacă era exclus, să facă două lucruri: «sau fac eu o Uniune a Scriitorilor, sau plec din România.» La *Polemice*, Constantin Toader ia parte România, în articolul: *Apărarea României în era crizelor fuzionate*. Pentru această țară fără însemnătate, după Patachievici, Perpessicus a fost rănit la mâna dreaptă, fiind obligat tot restul vieții să scrie monumentală sa operă cu mâna stângă, iar Topârceanu a făcut doi ani de lagăr la bulgari. Pentru o țară artificială, făcută din bucăți, după Boia, au murit sute de mii de eroi în Războiul Reîntregirii. Ce să mai spunem?! La *cronica literară*, Constantin Raveca, în: *Deliciile ficțiunii istoriografice*, se referă la cartea Simonei Antonescu: *Chiajna din casa Mușatinilor*. În logica Simonei Antonescu, povestea apare ca fiind concurată la tot pasul de către uitare, cele două forțe definind istoria Doamnei Chiajna, mai ales dacă ne gândim la obsesia ei pentru memorie. Cele peste șapte sute de pagini ale romanului se citește pe nerăsuflăte, narațiunea curgând fără sincope în tonalitățile unui limbaj versatil care-și schimbă pe nesimțite registrele. *Remember Alex Ștefănescu* este marcat prin: *Un gând bun la marea trecere...*, transcrie de Ioan-Aurel Pop. Mulțumiri, domnule Alex Ștefănescu, pentru arta de a ne dezveli literatura pe înțelesul tuturor, pentru harul de a coborî miracolul creației printre noi și pentru strădania de a ne convinge fără preget că la început a fost cuvântul. Alex Ștefănescu se află între oamenii care au fost iubiți și care vor fi iubiți, dincolo de apartenența la viața aceasta trecătoare. La *Antologiile Contemporanul*, Alex Ștefănescu mărturisește: *A venit vremea să scriu și despre mine...* Il cităm: «Apoi... Am citit, am citit, am citit. Am scris, am scris, am scris...» Îl plânge și

Timotei Prahoveanu: *Prin cuvinte, spre lumină*. A fost un prieten al mănăstirilor și al vieții filocalice. Printre ultimele sale rânduri rămân cele care vorbesc despre *dorul de moarte*. Se alătură amintirii lui Alex Ștefănescu: Daniel Cristea-Enache și Aura Christi. În vizor- Ștefan Aug. Doinaș este privit de Marius Miheț: *Ștefan Aug. Doinaș. Poezia suprafirescului*. Membru al legendarului *Cerc Literar de la Sibiu*, El a trebuit, ca atâția alții, să-și amâne debutul cu 20 de ani. Timp în care a cunoscut pușcăriă politică (a fost printre «norocoși»: doar un an, pentru omisiune de denunț) și marginalizarea ... Gabriel Andreescu ne învață: *Cum creează calomnia o ficțiune: cazul Ștefan Aug. Doinaș*. Se înscriu cu: *Ceremoniile textului*, Iulian Boldea și Marian Victor Buciu: *Poezia lui Ștefan Aug. Doinaș*. Citim și Corespondența din Țara Sfântă de la Teșu Solomovici: *Mircea Eliade și Evreii. Din culisele unui divorț istoric*. O dispută prelungită și pe care urmează să o dezvolt cu altă ocazie. Un număr excepțional...

Trecem sub ramură *Lucașfăruș de dimineață*, nr.4, cu portretul cernit al lui Dan Cristea pe copertă. Un omagiu pentru directorul revistei, prezent cu ultima cronică, poate, *A.B.C.-ul lui Dimov*. Leonid Dimov este un poet care îmbie la scris. Descripția cere, ea însăși descripție. Poezia lui Dimov a fost definită ca fiind o poezie «barocă.» La *Adio, Nicolae Manolescu*, Mihai Zamfir scrie: *În preajma miracolului*, Varujan Vosganian: *Templul lui Manolescu* și Dan Stanca: *O autoritate*. La *Adio, Dan Cristea*, Vasile Dan moaie tocul în cernală și așterne rânduri adunate sub titlul: *Blândul critic*. I se alătură Stavros Deligiorgis: *Toate lucrurile din soare...*, Răzvan Voncu: *Critica literară...*, Gabriel Burlacu: *Dan Cristea, un miniportret*. La ultimul volum al lui Dan Cristea: *Noile cronici de la Snagov*, scriu recenzii Horia Gârbea: *De veghe la Șnagov* și Emil Lungeanu: *Jubileu editorial*. Ce mai citim?! O pagină sub pana Irinei Petraș: *Camil Petrescu. Un crochiu aniversar*, la 130 de ani de la naștere. Camil Petrescu este cavalerul solitar al literelor românești, în război cu limitele. Un prim episod: *Scriitori români în exil*, din datoria de a nu uita, scrie Ion Lazu.

Ramura de *Armindeni* din *Observator Cultural*, 3-9 aprilie '24, se apleacă la articolul lui Dorin David: *Cîteva gânduri despre secrete, minciuni și consecințe*. Gânduri, minciuni și consecințe provocate de cartea lui Bruce Lincoln: *Secrete, minciuni și consecințe. Trecutul ascuns al unui mare savant și crima nerezolvată a protejatului său*. Savantul este Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu, protejatul. O altă piatră aruncată să dărâme statuia lui Mircea Eliade. Este prea mare statuia și epigonii, în zadar, își încordează praștia, se fac de râs și de plâns! ... Cine sunt epigonii, altă dată!? În nr. următor, în polemică, Sorin Alexandrescu intervine prin: *Răspuns «Cîtorva gânduri» de Dorian David, despre Mircea Eliade*. Desigur, Dorin David se înarmează și, în nr. următor, revine cu *Răspuns domnului Sorin Alexandrescu*. Carmen Mușat, la *In memoriam*, în intervenția: *O voce distinctă, inconfundabilă*, este convinsă de durata lucrării instituției Nicolae Manolescu: «a lăsat, în cultura română, o urmă imposibil de ignorat.» Cum ar arăta *România literară* fără cronică lui Manolescu și literatura noastră fără numele lui? se (ne) întreabă Mircea Martin în articolul: *Continuitate, adecvare, transparentă*. Bogdan Crețu, în: *Nicolae Manolescu-critica literară ca destin*, scrie: «Critica lui este învingătoare. E de negîndit literatura postbelică altfel decât reflectată în cronicile sale; e de neimaginat romanul românesc altfel decît filtrat prin *Arca lui Noe*. Pagina lui Paul Cernat: *În absența lui Nicolae Manolescu* ne avertizează:» și-a dedicat viața exclusiv literaturii naționale « de la origini pînă în prezent ».

Întregul articol se poate citi pe
www.culturaarsmundi.ro

GEORGE VOICA: „TE NAȘTI DOAR PENTRU A ÎNVĂȚA SĂ MORI”

Petre CICKIRDAN

Poetul de la Surpatele scoate în prima parte a anului 2024 volumul de versuri cu titlul de mai sus uimindu-și prietenii de breaslă cu această cea de a 51-a carte de poezie de aproape 360 de pagini închinată apusului de viață (poetul este născut în 1947), crezându-se, iată, un om bătrân, dar nu fără speranță; după o experiență foarte bogată în care a îmbinat permanent dragostea de viață, de tărîmul Surpatelor, natal, dar și de cel al tinereții împlinite în zona ne nord a Ardealului maramureșean...O carte mai mult decât reușită a Editurii „Autograf MJM”, tipar și conținut, la care și-au adus contribuția: Dana-Alina Tăcutu -tehoredactor, Irina Comănescu-coperți, Mihai Băileșteanu-machetare grafică; un rol hotărâtor avându-l Fundația „Mitică Crăciunescu” din Râmnicu Vâlcea pentru sprijinul financiar...Două părți formează volumul aici prezentat: Partea I dedicată complet poeziei-o poezie melancolică inspirată de tărâmul feeric dintre Mănăstirea din Surpate și Mănăstirea Dintr-un Lemn, cel al copilăriei și bătrâneții, și de tărâmul transilvan al Clujului și Maramureșului, cel al flăcărilor tinereții și iubirilor dintâi, apoi al Facultății care l-au perfecționat în știința pedagogiei și, desigur, în această artă a poeziei...Așa cum spuneam în cronică la cartea „Epopoea neamului românesc”, care îl duce hăt departe și-l așează lângă Mihai Eminescu și George Coșbuc! ...În partea a II-a, *Diverse*, George Voica își etalează cunoștințele de istoric și cercetător fiind înzestrat cu multă învățătură cultivată în bibliotecă, dar în special privind cultura antică asupra căreia s-a aplecat cu multă pasiune, starea poetică permanent învăluindu-l, fiindu-i în preajmă, ajutându-l să facă conexiuni geniale...Așa s-a aplecat asupra „tulburătoarei povestiri” a Icoanei Maicii Domnului-Făcătoare de minuni-de la Mănăstirea Dintr-un Lemn și a stabilit că icoana ar fi din jurul anului 600 d.Ch. (noi chiar auzisem că ea ar fi fost creată de însuși Apostolul Luca, dar nu prea am crezut decât dacă ea ar fi fost găsită într-o piramidă(!) și nu în teiul cel gros, însă am scris, că, sigur, Constantin Brâncuși a creat-o pe Pogany (celebra sculptură cu sprâncene care ajung până la vârful nasului) după chipul Maicii Domnului de la „Dintr-un Lemn”...O altă lucrare de anvergură este eseul „America și Germania conduc lumea, amăgind-o?!” din această parte a doua. Vedem, oltenii noștri sunt puși pe șotii, serioase șotii, și Ștefan Dumitrescu a scris în 1978 poemul mai lung decât „Luceafărul” lui Eminescu: „America calul Troian al omenirii”!... Apoi a adăugat, George Voica, în partea a doua, eseul „Omenirea este de origine extraterestră?!” și care nu-i o glumă din moment ce oamenii preistorici creau tăurași sau alte figurine cu dălți din piatră?! sau cu ce fel de scule au creat egiptenii chiar în timpul lui Moise pe „Ramses II copil împreună cu Huron” din granit!? ...E, he, he, abia după o mie de ani propunea Isaia să se transforme săbiile în pluguri!...Iată, urmează „Prima Episcopie a Basarabilor în țara Loviștei”, „Apocalipsa după Ioan și ciclul cosmic mayaș”, „Despre blesteme”...

Dar, revenind la prima parte, George Voica, însemnat poet septagenar, nu vrea să privească înainte, știind ce-l așteaptă pe-un om trecut de șaptezeci și cinci de ani, și-și evocă faptele frumoase din trecut, prietenii de altă dată căci în preajma acestei vârste, în prezent nu are prieteni de unde să-i scoată, grădina-i cu scaietii și garduri rupte ocupându-i timpul rămas...și uite așa scrie poezii stareței Emanuela Oprea, Înaltului Varsanufie, preotului Ionuț Rădulescu, lui Nicolae Bălcescu, Gică Oprețescu, George Achim, George Țârnea, Liviei Elena Iordache, Arsenie Boca, Constantin Preda, Vasile Morar, Tatian Miuță, Adrian Chintean, Tase Caratus...Constantin Argeșeanu, Dragoș Serafim, Nelu Barbu...Dar nu numai lor, ci și despre mănăstirile Vâlcii, Floriile Ierusalimului, „despre pădurile și neamul meu de păstori” și tot așa despre tot ce i-a plăcut în viață și îi aduce aminte de clipe fericite...Înainte de a trece și la alte însemnări despre cele plăcute și neplăcute poetului, am dori să reproducem aici una dintre aceste poezii pe care o considerăm definitivă pentru poetul George Voica cel mai bătrân ca altă dată, și căruia nu puțini îi zic... *Cel Mare!*: „Ceață universală” (pag.187): „Nimeni nu știe clipa din urmă,/ când inima-n tine, viața își curmă;/ nici unde se duce, ori de unde vine/ iarăși să-și pună gâtul pe șine...// O tu Seneca, ce dreptate aveai,/ văzându-ne rezemați, pe toți, de un pai:// Tu pregătește-te-ți zic, mai din vreme,/ când singur rămas, vei plânge, vei geme!// Pragul casei, nimeni n-o să-ți mai treacă!// Ție însuși fi-vei ruda săracă!...// Și vremile se varsă în amurguri, supuse/ acelorași legi nirvano-hinduse...// Doamne,

arată-mi, de acum, poteca,/ dar nu pe cea ce-a urmat-o Seneca!”

„Te naști doar pentru a-nvăța să mori” un titlu generic care ne provoacă să citim, acum, în aceste vremuri năroade...da, chiar adevărată poezie și care arte o dublă calitate: este scrisă în *dulcele* stil clasic și ne crează plăcere pentru ochii minții și ne asigură muzica întreținută de o aleasă stare poetică!...

Atent la toate cele și la toți din jur, cuprins de avânt, G. Voica își deschide volumul cu poezia „Unui prieten drag”, chiar primului său prieten- maramureșean pe care l-a cunoscut încă de la primii pași în viață, la maturitate, când soarta la purtat acolo unde era nevoie de români sadea, adică de vâlceni! Așa l-au urmat și Constantin Zărnescu, și Tatian Miuță, și mai înainte lor...Al. Florin Țene. Da, Transilvania, Sibiu, Clujul, hăt Maramureșul au fost dintotdeauna ținte, o predilecție a vâlcenilor care s-au învecinat până acum o sută de ani cu Imperiul Austro-Ungar. Dar și mai înainte de *acum o sută* de ani ținutul Vâlcii și cultura lui a fost o țintă pentru transilvani!

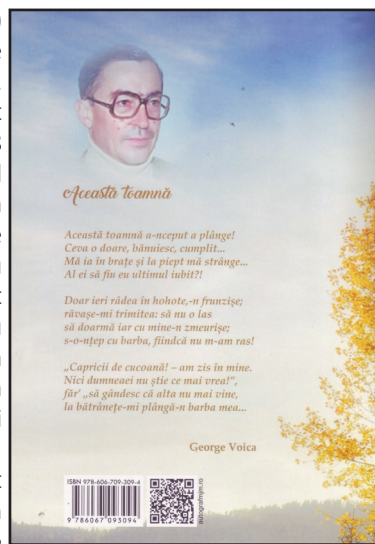
Apoi urmează „Toamna la Dintr-un Lemn- IPS Varsanufie și stareței Emanuela Oprea -” o poezie închinată celor doi mari umanizatori ai bisericii și care nu au dus biserica înspre credincioși ci, invers, au reconstruit totul și au chemat în biserică credincioșii, oameni de știință și arte...creându-i astfel, acesteia, un alt statut; acela al veritabilului intelectual și, nu, numai unul al văduvei și săracului... Mai observăm, chiar dacă ne repetăm, la acest poet de rasă, graiul dulce al poeziei clasice, limbajul poetic dus spre elevație, fina versificație, dulcele grai al Surpatelor asemănător graiului dulce moldovenesc- mai aproape de graiul vechilor basarabeni și bucovneni- deși poetul și-a desăvârșit cunoștințele despre limba maternă la Cluj și nu la Iași...

„Preotul Ionuț Rădulescu” este a treia poezie, o capodoperă despre identitatea peisajului iudaic, a Edenului, și peisajul ținutului Olteniei de sub munte dominat de biserică, de mănăstirile, astăzi spre cinstea vâlcenilor adevărate bijuterii...De observat epica poetică, narațiunea, care stă la buza poeziei și care din ea o poveste ce o fixează, cu rimă, în realitate nuanțat cantabilă! În literatura contemporană, în speță poezia, de-a valma, George Voica stabilește dimensiunea clasică a poeziei! Mai mult, poezia sa te învață sau îți amintește de acel ceva, cevauri, important!... parcă ar fi o lirică pedagogică, care cuprinde istoria, geografia, filosofia!...

„Balada lui Nicola Bălcescu”..concluzia lui Bălcescu, atât de sociologică: „Bălcescule Nicola, Libertatea/ ca flamura în tine a flururat/ că tu știai: *Oricare ar fi cetatea,/ de nu ești liber, tu ești vinovat!*” Sigur, și noi am citit acel volum de versuri scris de Ștefan Dumitrescu, care ne-a inspirat atât!...„Bălcescu fluturând” care... ne-a entuziasmat!

Neamul sate eu! Și Domnul tot eu! Am intrat în mileniul trei...religia bunt în retragere și se construiesc biserici ca Turnul Babel! „Ne pasă nouă-a lumii frământare?!” Clipe tot cură, cum șuvoaie-n scoc! Hristos e răstignit în fiecare;/ oricine, -acuma, poate fi proproc!...// Mi-e iarăși dor de dumneata, bădie!/ E iarnă și războiul bate-n geam.../ Aștept; trimite-mi doar o poezie,/ și-atunci voi ști că n-a murit ăst neam!” („Scrisoarea lui Creangă către Eminescu”).

Și ne oprim aici la „Floriile Ierusalimului” o poezie cu totul specială ca toate celelalte care urmează. Fior și nerăbdare de a fi prezenți la marea Înălțare: *Nu mă atinge, încă nu m-am suit la Tatăl meu!* Floriile și Ierusalimul, de două mii de ani, sunt în orice cetate! Și ele în fiecare an renasc mereu! Doar capitalele lumii refuză această realitate, care-n cetăți și sate rezistă din greu...Cât de frumoasă e Doamne această carte, Cartea lui Voica, precum sfânta Carte a Cărților, mereu, vie oricând!...Domnul a dat, Domnul a luat, precum David și Batșeba, nimeni nu a căzut în păcat!...chiar mai mult a dat!... fiindcă păcatul a fost uitat și din marea lor poezie, și cântec, și dragoste, Solomon s-a născut spre a pune punct final epopeii iudaice!...Totul a pornit de la David, care pe acoperiș a zărit-o pe femeia visurilor scaldându-se-n copaie, nevastă de soldat plecat să apere patria iudaică!... Renașterea a ’nebunit căci nimeni nu și-a închipuit că David a trimis să îl omoare, pe Urie, cât un Scipio Africanul, care nu și-a părăsit elefanții ca să se desfete cu soția lui în pat!...și l-a lăsat pe regele David să comită cel dintâi și enorm păcat...să i-a nevasta altuia! „Urie, n dud, s-a suit, ca să-L vadă;/ Domnul zărește și strigă la el.../ Trece prin liniști de verde zăpadă,/ ținând în brațe o Cruce și-n miel...”...Formidabil, extraordinar! Poete, stăpân pe toată lumea... la Surpate!

VOIEVODUL ȘI GHIOROIENII

Prof. Ion PAȘOL - Ghioroiu

În vara anului 1962, am descoperit în punctul Vraga (5 km vest de comuna Ghioroiu) resturi dintr-un schelet de dinozaur (*Dealul Muierii* – Ion Pașol, pag 74). Acest animal uriaș a trăit și pe meleagurile noastre, dar datorită unui cataclism a dispărut în urmă cu circa 10 000 000 de ani. În pădurea de la Ghioroiu au trăit zeci de specii de animale care astăzi nu își mai găsesc exponent, dar care au lăsat urme de mare interes pentru istorici și arheologi. Pe teritoriul comunei Ghioroiu am descoperit o mulțime de fosile, urme rare ale unei faune de mult dispărute. La Muzeul Olteniei (Craiova) am dus un schelet de elefant dispărut acum 3 500 000 de ani. Cei mai vechi locuitori ai arealului acoperit azi de comuna Ghioroiu, când au devenit sedentari, au căutat locuri care să aibă condiții bune de viațuire. Iar în această zonă, cu vegetație bogată și numeroase ape sau resurse minerale, le-au găsit cu prisosință. Din cercetările noastre rezultă că în urmă cu 200 000 de ani, pe aceste locuri, pădurile ocupau peste 70% din suprafață. A nu se uita că la Bugiulești (6 km est de Ghioroiu) s-a descoperit scheletul celui mai vechi om de pe pământ (C. S. Nicolăescu Ploșor, 1964). Cert este că așezările locuitorilor de pe aceste meleaguri datează din cele mai vechi timpuri. Interesant mi s-a părut să prezint și originea numelui comunei noastre. Filologul Moses Gasters¹ arată că la origine arealul s-a numit Ghionoiu – masculul ghionoaiei, care popula pădurile noastre (Buletinul Societății de Geografie, 1885, pag 134). Numele de Ghionoiu s-a păstrat până în timpul ocupației romane în Dacia (105-271 e.n.) când litera „n” a fost înlocuită cu „r”. Astfel Ghionoiu a devenit **Ghioroiu**.

Pe meleagurile comunei Ghioroiu, conform legendelor locale, s-a preumblat și voievodul Mircea, cunoscut în istorie sub numele de **Mircea cel Bătrân**, dar și Mircea cel Mare, cum îl numea luminatul domn Matei Basarab, din al cărui neam se trage. Studiind măreția faptelor sale, noi l-am putea numi chiar Mircea Viteazul sau Mircea Înțeleptul. Oricum i-am zice, rămâne un personaj proeminent al epocii sale. Acest valoros domnitor, cu certă anvergură europeană, a rânduit Țara Românească până la adânci bătrâneți. Mircea (1358- 31 ianuarie 1418) a murit, la vârsta de 60 de ani, fiind înmormântat în pronausul mănăstirii Cozia, ctitoria sa din județul nostru, Vâlcea, al doilea nume de județ atestat documentar, dar cel mai vechi

dintre cele care și-au păstrat neschimbată denumirea inițială. Bunul gospodar s-a ocupat de dezvoltarea puternică a Țării Românești, din punct de vedere cultural dar și economic, încurajând dezvoltarea meșteșugurilor folosind materia primă de la Bratilovu² (arama), Baia de Fier (fierul), Ocnele Mari (sarea). În locuri prielnice a înființat târguri care, cu trecerea timpului, devin orașe cheie: Târgul Jiului- centrul județului Gorj, Târgul Cărbunestii- orașul cărbunelui pe Gilort, Corabia – port la Dunăre, Craiova capitala negustorilor olteni, Târgoviște – capitala Țării Românești (după Câmpulung Muscel și Curtea de Argeș – n. a.), întărește vechile cetăți sau ridică altele noi. Viteazul voievod a înțeles că pentru a avea putere și demnitate, trebuie să ai credință și, de aceea, a cultivat și a încurajat artele, a contribuit la construit importante edificii religioase. În timpul domniei a ridicat mănăstirile Cozia, Snagov, Brădet etc. Domnitorul înființează cancelarii la Cozia, Râmnic, Curtea de Argeș, unde a adus grămăticii și dieci pricepuți. La Cozia înființează prima școală și prima bibliotecă din Țara Românească. Mănăstirea Cozia rămâne un reper important al culturii românești. Târnosită la 18 mai 1388, la numai doi ani de la luarea domniei, voievodul realizează aici o monumentală operă, numită la început Nucet (după mulțimea nucilor din împrejurimi), apoi Cozia, după numele muntelui din partea dreaptă a Oltului. În Memoria locuitorilor rămâne ca un zid de netrecut în apărarea populației și ortodoxiei de poihoiul străinilor, iar scriitorii de mai târziu Bolintineanu, Alexandrescu, Eminescu etc. i-au dăltuit versuri în cetatea nemuririi: „Umbra lui Mircea la Cozia”, „Fata de la Cozia”, „Arcașii lui Vodă”, „Scrisoarea a III-a”...

În timp ce locuitorii noștri își vedeau de munca lor pașnică, la hotarele țării a apărut primejdia turcilor. În toamna anului 1394, buciamașii și-au făcut datoria și au făcut cunoscută primejdia. Bărbații au dat foc hambarelor, au otrăvit fântânile și s-au retras spre munte. Cei care au rămas au aprins focurile pe dealuri. Înștiințat, voievodul Mircea a chemat sfatul domnesc. „Neapărăm, domniata!” Domnitorul, având alături dregătorii, a plecat pe **vechiul drum de la Buridava spre Pelendava**. Au venit pedestrașii și călăreții. Armatei domnului i se adăugau țărani liberi de pe toate văile. În așezările mai mari, unde domnul poposea câteva clipe, oștirii țării i se adăugau roii de locuitori

hotărâți să apere locurile de baștină.

Câteva cuvinte despre vâlcenii care au scris despre comuna Ghioroiu și cele două obiective de interes din comună: **drumul străvechi, cetatea Cărmida și cișmeaua lui Mircea cel Bătrân**. În anul 1974, am asistat la lansarea cărții *Drumuri Vâlcene*, în care profesorul vâlcean Mihai Toartă³ descria acest drum strategic, care era bine-cunoscut de negustori și de dregă-torii domnești. În Magazinul Istoric nr. 12, din 1974, un alt profesor vâlcean Titu Georgescu⁴ publică un articol despre Cetatea Cărmida de pe teritoriul comunei Ghioroiu. Cetatea Cărmida este cunoscută de istorici ca Cetatea Știrbești. Un alt profesor vâlcean, Gheorghe Iordache,⁵ în cartea *Unitate și Diversitate*, scrie despre Cișmeaua din Peștenița și despre Cetatea Cărmida. Scriitorii ghioroieni Ion Folescu în lucrarea *Satele de pe valea Peștenii* și Dem Matei⁶, în trei cărți, au cuvinte elogioase referitoare la monumentele istorice din zonă.

Pe bază de documente, profesorul Pașol Ion, în 10 cărți, cu lux de amănunte, scrie despre valoarea inestimabilă a unor obiective istorice și culturale de interes turistic din zona comunei Ghioroiu. Și scriitorul Marin Voican⁷ din Delurenii Ghioroiului cântă frumusețea locurilor natale. Învățătorul Nițu (Bebe) Marin, îndrăgostit de folclor, funcționând toată viața la Școala din Știrbești (decedat la Pitești în anul 1972), a cules și a publicat legende, balade, obiceiuri și tradiții din Ghioroiu și în special din Știrbești. Este unul dintre cei care au povestit și despre Fântâna lui Mircea și despre *drumul vechi*. Acest drum roman a fost cunoscut și circulat de negustori și călători în Evul Mediu Timpuriu și a fost folosit de voievodul Mircea cel Bătrân. Prin tradiție, acesta, venind dinspre Râmnicu Vâlcea pe acel drum, a poposit cel puțin o zi în Valea Peștenii pentru odihna și refacerea armatei. În scurtul cantonament, ostașii au găsit un smârc mlăștinos, acolo unde Peștenița a făcut o curbă și și-a schimbat direcția făcând un unghi de 45 de grade spre Peșteana. Acolo ostașii au plantat un ulei⁸ din stejar, iar a treia zi oastea cea mare și-a continuat drumul spre Rovine, trecând pe la nord de **Cetatea Știrbești** (Cărmida), intersectând un alt drum roman ce venea de la Dunăre spre Sarmisegetuza. La cantonamentul oștirii din Peștenița au venit mulți locuitori care s-au înrolat în armata voievodului, iar locul unde se formase acel ulei s-a transmis din generație în generație ca fiind legat de trecerea domnului Mircea.

(Continuare în pag. 13)

OPINII PERSONALE

MULTIPLĂ ÎNTÂLNIRE CULTURALĂ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ANTIM IVIREANUL” DIN RÂMNICU VÂLCEA

Ovidiu Cristian DINICĂ

Ziua de Vineri, 17 Mai, va rămâne de referință pentru poeta Alina Elena Neagoe care și-a lansat volumul de poezii „Cel mai frumos chip” la biblioteca județeană Antim Ivireanu din Râmnicu Vâlcea. Cartea a fost publicată de editura Aius din Craiova. Prețuirea pe care o poartă semenilor săi a făcut ca sala bibliotecii să fie plină.

Seara a fost deschisă de preotul Bălcescu Pompilie care este și tatăl autoarei și care a rostit un frumos psalm „Iubi-te-voi Doamne”. Alina Nicula din partea bibliotecii a fost cu competență moderatoarea întâlnirii.

Cel mai frumos chip îl are primăvara însă la Alina Elena Neagoe îl are creatorul de frumos. Volumul

său de poezii cu acest titlu este scris în anotimpul tinereții astfel încât sintagma i se potrivește de minune poetei a care-i frumusețe este bivalentă. Crezul său poetic a dat naștere cărții cu ajutorul căreia a descris sufletul ei admirabil.

Oaspeți de seamă au fost actorii Teatrului Ariel, Anca Olteanu și Gabriel Popescu, care au reușit un frumos și amplu recital din poemul volumului. Talentul actorilor a produs reverberație în rândul spectatorilor.

Emoția a fost întreținută și de participarea solistei profesor Ana Maria Pavel care cu vocea sa minunată a dat glas melodiilor Zaraza, Of inimioară, fiind acompaniată la vioara de Marius Pavel și la pian de Valentin Țuca...

(Continuare în pag. 10)

Record istoric de concurenți înscriși la secțiunile instrumentale ale Concursului Internațional George Enescu din acest an

Bianca BOITAN-RUSU

Recent s-au încheiat înscrierile pentru secțiunile violoncel, vioară și pian ale celei de-a XIX-a ediții a Concursului Internațional George Enescu ce se va desfășura la București în perioada 31 august – 27 septembrie 2024.

555 de tineri muzicieni din 57 de țări au aplicat la Concursul Enescu, stabilind un record istoric în ceea ce privește participarea la acest prestigios concurs internațional.

Printre cei 555 candidați se numără și trei participanți de 13 ani la secțiunile vioară și violoncel (unul din SUA și doi din Coreea de Sud), iar cel mai tânăr concurent pentru secțiunea pian are 15 ani și este din România.

Important de precizat este faptul că pentru secțiunea de compoziție și masterclass-ul de interpretare dirijorală, instrumentală și aprofundare în studiul muzicii, susținut de maestrul Cristian Măcelaru, înscrierile continuă până la 30 iunie 2024, prin urmare organizatorii Concursului Enescu mizează pe un nou

record de participare.

Mai multe detalii despre structura concursului și despre perioadele în care pot fi urmăriti concurenții în comunicatul de presă atașat.

Vă mulțumesc tare mult pentru susținere și vă rog încă de pe acum să vă planificați cât mai multe vizite în perioada 31 august- 27 septembrie la Universitatea Națională de Muzică și la Ateneul Român, căci ni se promit recitaluri fabuloase... Până atunci... un scurt video despre ediția anterioară a concursului: <https://youtu.be/PPc1fKAFIFk?s=i=laAFTfw7ogUWJFW>

MULTIPLĂ ÎNTÂLNIRE CULTURALĂ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ANTIM IVIREANUL” DIN RÂMNICU VÂLCEA

(Urmare din pag. 9)

Criticul Profesor Ion Predescu care este și prefațatorul volumului a evidențiat latura artistică a poetei „Poeta Alina Neagoe scrie armonios, auroral, se vede matricea stilistică a rădăcinilor conubiale, ritmate livresc /cosmic, livresc prin lecturi și cosmic prin distilarea scriiturii în fiorul de dincolo și dincoace de limbă, în stil.” ... Profesor Doctor Mihaela Rădulescu a subliniat împletirea de farmec și bunătate ce o caracterizează pe autoare în împlinirea dimensiunii spirituale ca necesitate de afirmare intrinsecă a capacității sale lirice. În același timp a reliefat și univer-

sul satului ce se regăsește în poemele din volum. Dubla vocație a binelui și a frumosului dau echilibrul volumului. Viața este o metaforă pentru Alina Neagoe iar poezia sa este edificiu identitar. Dumitru Zamfira a vorbit despre omul Alina Neagoe și integritatea sa spirituală. Nicolae Nistor a întărit ideea de valoare în poezia Alinei și a adus argumentul necesar integrării poeziei ce aparține de autoare în curentele literare actuale. Mărturisirea lirică făcută de autoare a cucerit incinta iar starea sa de spirit efervescentă a încântat inimile tuturor. Aspectul amplu al întâlnirii a condus spre polivalența manifestării. Publicul s-a bucurat de o seară minunată și a fost avid de cunoaștere. (Foto: Ov. Cr. DINICĂ)

9/05/2024

TABLETA INGINERULUI PROGRAMATOR BIBLIOTECA ROMÂNĂ DIN FREIBURG

Leontina RUS

În vara anului trecut, directorul Intol Press a întâlnit pe internet numele profesorului de limba germană al fiului nostru Bogdan, Georg Barth, care a lucrat la Uzina G până în 1990 și a încercat să intre cu d-sa în contact. L-a sunat și surprinzător dl Barth era cu totul altcineva, nici măcar rudă, era cunoscutul om de presă on line, român german Georg Barth care activează pe internet și informează pe și în toată lumea interesată despre geocultura română și germană... postrevoluționară din Europa acestor ani! Domnul Georg Barth ne-a creat, direcției de presă-Intol Press-întemeiată acum 30 de ani, în cadrul Editurii cu același nume, un depozit la Biblioteca Română din Freiburg, desigur, prin amabilitatea domnului director Dr. M. Neagu...Iată, ziarele culturale ale Râmnicului, la 30 de ani de la proiectul Magazin vâlcean, din 2023 sunt cunoscute și apreciate și în Germania, de către românii cu domiciliu în Germania.

Mulțumim, domnule Georg Barth pentru primirea noastră culturală în Bavaria, și domnule Mihai Neagu Basarab pentru aprecierile la adresa noastră în acest Buletin al Bibliotecii Române din Freiburg!

Mihai Neagu Basarab

Cultura Vâlceană, Anul XV, Nr. 206, octombrie 2023

Pe primele două pagini avem, prezentat de Alexandru Popescu, un interviu acordat lui de președintele Academiei Române Ioan-Aurel Pop, sub titlul „Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, cere revoluție în politică: Este suficient să schimbăm elita asta falsă și să impunem elita cea bună”. Desigur, profesorul Pop are numeroase idei rodnice în acest interviu, insistând de pildă asupra promovării pe bază de merit ca izvor al bunăstării economice și culturale a Națiunii etc. Tot pe pagina 2 începe necrologul pe care Gheorghe Pantelimon îl dedică lui Laurențiu Stilea (1934-2023). Pe pagina 3 Gheorghe Dumitrașcu semnează cel de al VIII-lea episod din „Idealizarea României interbelice” intitulat „Radicalizarea socială”, în care abordează greva generală a muncitorilor din România din octombrie 1920 și greva muncitorilor de la Lupeni din august 1929. Autorul menționează, între

respectivul pictor. Tot aici, Silviu Lazăr este prezent cu episodul 8 din „România, anul 2045” (Serial virtual). Pe ultima pagină a revistei, a 16-a, la rubrica „Traista cu plante medicinale”, Ana Maria Lazăr ne prezintă „Sânziana (Drăgaica)”, iar „Cromatica lui Vitalie Butescu” este evocată de Marius Drăghici.

Forum vâlcean, Anul X (XVI), Nr. 4 (37) septembrie 2023

Pagina 1 anunță cuprinsul revistei și conține și recenziile lui Petre Cichirdan la romanul Anei Cristina Margu intitulat I Nevermore”, care se întinde și pe cea mai mare parte din pagina 2. În subsolul paginii de titlu mai suntem informați că redactorul șef Petre Cichirdan a obținut în 2016 premiul UZPR pentru „Revistele culturale ale Râmnicului: Cultura Ars Mundi, Cultura

385

Revista revistelor

Tot aici, Ligia Eugenia Nicolescu este prezentă cu un „Joc de cuvinte”. Pe pagina 16, ultima, „De ziua limbii române”, Tudor Nedelea publică un reportaj intitulat „Regal științific și cultural”, referitor la sărbătorirea Zilei Limbii Române și desfășurarea Congresului Mondial al Eminescologilor.

Povestea Vorbii 21, Anul XI (XVII-2006, XXXI-1992), nr. 3 (67), august 2023

Pagina 1 conține, în afară de cuprins, un consistent editorial semnat de Arhiepiscopul Râmnicului Varsanufie intitulat „Mândru de Râmnicul meu!” și elaborat cu ocazia împlinirii a 635 de ani de la prima atestare a Municipiului Râmnicu Vâlcea. De asemenea, în 2023 se împlinesc și 520 de ani de când

AVEM ÎNCĂ NEVOIE DE TIMP!

Venind dinspre școală am văzut niște gropi în trotuarul de vis a vis de Episcopia Râmnicului. Erau două gropi mari încât să îți rupi piciorul în ele...

KIS Peter
09 05 24

MĂNĂSTIREA BISTRIȚA: TEZAURUL CULTIC

(III)

Arhim. Veniamin MICLE

SFEȘNICE. Obiect de cult, sfeșnicul se folosește ca suport pentru lumânări. Asemenea candelor, își are originea în Vechiul Testament, fiind executat după indicații precise, transmise de Dumnezeu lui Moise; el are și semnificații simbolice, în funcție de numărul brațelor. Multe sfeșnice din tezaurul cultic bistrițean sunt realizate din metal prețios, în special argint aurit; cele mai vechi datează din secolul al XVII-lea.

1. Sfeșnic de argint aurit. Donat în anul 1687 de marele logofăt Constantin Brâncoveanu, Sfeșnicul are înălțimea: 123 cm. El a fost ridicat la 21 octombrie 1916 și dus la București; fiind păstrează la Muzeul de Artă (Inv. nr. M 1466). În partea inferioară are scrisă cu litere în relief, inscripția: „Acest sfeșnic este făcut de robul lui D(u)mn(e)zeu Costandin Brâncoveanu vel log(ofăt) și l-a închinat sf(i)nteii Mănăstiri Bistrița, pentru pomenirea lui și a părinților lui, martie, dni 1, v(ă) leat 7195” Pe suprafața sfeșnicului sunt gravate inițialele meșterului argintar: „T. K.”, adică Thomas Klosch.

2. Sfeșnic de argint. Confectionat cu cheltuiala marelui logofăt Constantin Brâncoveanu în anul 1687, Sfeșnicul are înălțimea: 190 cm. și se păstrează la biserica mare a Mănăstirii; el are în relief următoarea inscripție: „Acest sfeșnic este făcut din alte sfeșnice și dintr-alte arginturi ce au fost date de creștini pentru pomană la sf(ânta) Mănăstire Bistrița, și cu cheltuiala robului lui D(u)mn(e)zeu Costandin Brâncoveanu vel logofăt; m(ese)ța martie, dni 1, v(ă) leat 7195”. Meșterul argintar Thomas Klosch din Brașov și-a gravat și aici inițialele: „T. K.”. Deci, acele „alte sfeșnice”, menționate în inscripție, sunt anterioare epocii brâncovenești, întrucât atinsese un avansat stadiu de degradare la sfârșitul secolului al XVII-lea, fiind date la topit și prelucrate din nou.

3. Sfeșnic de bronz aurit. Donat în anul 1710 de voievodul Constantin Brâncoveanu, Sfeșnicul are înălțimea: 190 cm; și se păstrează în Muzeul Mănăstirii. El este montat pe un postament piramidal cu trei picioare terminate în labe de leu; corpul se constituie dintr-o serie de piese globulare și piriforme de mărime diferite. Partea superioară, prevăzută cu un disc, are trei suporturi pentru lumânări. Realizat din bronz aurit, are gravat pe partea superioară a postamentului: „Anno 1710”. Sfeșnicul a fost confectionat la Viena.

4. Sfeșnic de bronz aurit. Identic cu cel anterior, Sfeșnicul (Idem. Ibidem) este donația aceluiași voievod, Constantin Brâncoveanu, din anul 1710. Pe postament are gravate literele: „M. E. C.”, probabil, inițialele meșterului.

5. „Sfeșnic din bronz”. Dimensiunile: 28/19 cm; se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 737). Dedus dintr-un „ornament de bronz”, care provine de la un sfeșnic din epoca brâncovenească, potrivit inscripției grecești, gravată cu litere majuscule pe chenarul obiectului, având următorul conținut: „Ioan Constantin Basarab voievod, din mila lui Dum-nezeu, domn a toată Ungrovlahia, 1710”.

6. Sfeșnice de argint. O pereche de sfeșnice, donate în anul 1765 de un grup de familii; un Sfeșnic cu înălțimea: 37 cm. a fost ridicat la 21 octombrie 1916 și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 1471), are gravat pe marginea suportului următoarea inscripție în limba greacă: „Pomeniște, Doamne, pe robii Tăi: Dimitrie, Despa, Dimitrie, Smaranda, Sultana, Alexandru și fiii lor, 1765. Și s-a lucrat de Gheorghe zătar, Si(n) Răducanu zătar”.

7. Sfeșnic de argint. Donat de boierii și negustorii din Craiova, ca mulțumire adusă Sfântului Grigorie Decapolitul, ale cărui Sfinte Moaște au salvat orașul de secetă și lăcuste, în anul 1779. Sfeșnicul are gravat pe

suport inscripția: „Acest sfeșnic de argint s-a făcut din mila dumnealor boierilor și neguțătorilor craioveni, în zilele prealuminatului, preainălțatului domn Alexandru Ioan Ipsila(n)t v(oie)v(o)d, când s-a adus Sf(ântul) Grigorie Decapolitul de la Mănăstirea Bistrița aici la Craiova, pentru seceta și lăcustele ce erau, păstorind Eparhia aceasta iubitorul de D(u)mn(e)zeu, episcop al Râmnicului chir Chesarie, caimacam fiind Scaunului Craiovei dum(nealui) Grigorie Razul biv vel diuc(er); și s-au afierosit Sf(ântul) Grigorie la l(ea)t 1779 n(oie)m(brie) 12; și s-au lucrat de Hristea argintar lunotu, fiind egum(en) chir Ștefan arhimandritul”.

8. Sfeșnic de argint. Perechea identică a celui anterior, Sfeșnicul are înălțimea: 118 cm. și a fost ridicat la 21 octombrie 1916; se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 1473). A fost donat tot în anul 1779 de aceiași boieri și negustorii din Craiova. Ambele sfeșnice au fost executate de argintarul Hristea lunotu, sub directă supraveghere a lui Hagi Gheorghe din Craiova, care a fost „ispravnic și osârduitor până s-a sfârșit lucrul, și le-a adus fiul dumisale, chir Zamfir, aici în Mănăstire, la noiembrie(brie) 19, 1779”. (Aurelian Sacerdoțeanu, art. cit., p. 497).

9. Sfeșnic de alamă. Proveniență necunoscută, turnat probabil în atelierul Mănăstirii, Sfeșnicul are înălțimea: 17 cm. și se păstrează la Proscomidarul bisericii mari a Mănăstirii. Are baza octogonală; pe ea a fost gravat, cu litere chirilice majuscule, textul: „Mai 14, 1790, a răposat chir Costandie ieromonah”.

10. Sfeșnic de argint. Datând din anul 1793, Sfeșnicul a fost donat de marele vornic Dumitrașcu Racoviță (Aurelian Sacerdoțeanu, art. cit., p. 491).

11. Sfeșnic de argint. Perechea celui anterior, sfeșnicul este donația aceluiași mare vornic, Dumitrașcu Racoviță.

Ambele sfeșnice cântăresc „două ocale” (Ibidem).

12. Sfeșnic de argint. Format mic, aparținând secolului al XVIII-lea, Sfeșnicul a fost donat de Grigorie Vlasto (Idem, p. 503.).

13. Sfeșnic de argint poleit. Provenind din secolul al XVIII-lea, Sfeșnicul l-a donat ieromonahul Ștefan pentru Sfânta Masă din altarul bisericii Mănăstirii (Ibidem).

14. Sfeșnice mari de alamă. Două la număr, donate de egumenul Gavriil arhimandritul, Sfeșnicele (Meletie Răuțu, op. cit., p. 37.) au gravate următoarea inscripție: „Aceste sfeșnice sunt făcute cu cheltuiala părintelui arhimandrit Gavriil, egumenul sfintei Mănăstiri Bistrița, născut în orașul Vrața din Bulgaria, și spre pomenire, s-a însemnat aici, leat 1836”.

15. Sfeșnic mare de alamă. Confectionat în anul 1891, prin purtarea de grijă a superiorului Ambrozie arhimandritul, Sfeșnicul, având înălțimea: 120 cm; se păstrează în Muzeul mănăstirii. El este montat pe un postament piramidal cu trei picioare așezate pe câte un disc amplasat cu partea concavă în jos; pe o latură se află sculptată în relief Stema Regatului României, iar pe alta un Serafim. Corpul este alcătuit din piese globulare și piriforme, având deasupra un disc. Pe bordura discului, o inscripție gravată cu litere majuscule, artistic executate, arată că: „În al 32-lea an al Unirii țărilor surori și în al 25-lea al domniei Majestății Sale Regelui Carol I, fiind episcop al Râmnicului D. D. Ghenadie Enăceanu, iar mitropolit primat D. D. Iosif Gheorghian, făcut de superiorul Mănăstirii Bistrița Ambrozie Bosănceanu, făcut la Iași 1891, mai la 10”.

LINGURIȚE. Obiect de cult, lingurița servește la împărțirea credințioșilor cu Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Confectionată din metal prețios, are formă obișnuită, cu deosebire că, unele sunt lucrate artistic, având vârful cozii terminat în chipul crucii. Cele mai vechi lingurițe liturgice din tezaurul cultic de la Bistrița datează din secolul al XVI-lea.

1. Linguriță de argint. Potrivit inscripției în relief, Lingurița are lungimea: 18 cm. și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 421) Ea a fost donată de „Ilarion egumenul”. Întrucât ieromonahul Ilarion a condus Mănăstirea între anii 1560–1564, ea poate fi datată din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

2. Linguriță de argint. Inscripția, cu litere în relief, atestă că: „Această linguriță a făcut-o jupan Udriște”; are lungimea: 22 cm. și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 324) .Grafia textului corespunde primei jumătăți a secolului al XVII-lea, iar o însemnare păstrată pe un manuscris bistrițean menționează că, în anul 1636, învățatul Udriște Năsturel a vizitat Mănăstirea; cu această ocazie, a donat lingurița pentru a servi cultului divin.

3. Linguriță de argint. După grafia care indică numele donatorului: „Oprea vistier”, scrisă cu litere în relief, se poate deduce că, Lingurița are lungimea: 21 cm. și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 425). Ea aparține tot secolului al XVII-lea.

4. Linguriță de argint. Donată de schimonahul Mihail, cum arată Pomelnicul, Lingurița provine din prima jumătate a secolului al XVIII-lea (Aurelian Sacerdoțeanu, art. cit., p. 488).

5. Linguriță de argint. Donație a monahului Macarie, Lingurița. datează din deceniul al patrulea al secolului al XVIII-lea, când Pomelnicul Mănăstirii consemnează un monah cu acest nume, care oferă Mănăstirii mai multe daruri (Idem, p. 504).

6. Linguriță de argint. Inscripția, gravată pe partea din spate, denotă că Lingurița care are Lungimea: 17,5 cm. și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 431) a fost donată de: „Șt(e)f(a)n arhim(andritul) Bi(s)tr(i)ței. 1780”.

TALERESAUTĂVI. Din categoria vaselor liturgice, fac parte și talerele sau tăvile, dar, spre deosebire de sfințelavase, elesunt destinate anaforei, colivei etc. Lucrate artistic, din metale prețioase, unele constituie adevărate opere de artă. Tezaurul cultic al Mănăstirii Bistrița conține talere care datează din secolul al XV-lea.

1. Taler de argint. Datând de la sfârșitul secolului al XV-lea sau de la începutul celui următor, Taierul cu diametrul de 35 cm., a fost donat de frații Craiovești, potrivit inscripției gravate: „Jupan Barbu, jupan Pârveu, jupan Danciu, jupan Radu”. Pe marginea obiectului, altă inscripție slavonă cuprinde textul biblic: „Am căutat pe Domnul și m-a auzit și m-a mântuit pe mine de toate necazurile mele; mergeți către Domnul și vă va lumina și fețele voastre nu se vor rușina; pe un sărman pe care l-a chemat, Domnul i-a auzit și l-a mântuit de toate necazurile lui; îngerul străjuiește”.

2. Taler de argint aurit. Donat în anul 1685 de marele spătar Constantin Brâncoveanu, Talerul, cu diametrul: 76,5 cm., a fost ridicat la 21 octombrie 1916 și dus la Muzeul de Artă din București, unde se păstrează în prezent (Inv. nr. M 195). El are, pe partea exterioară, gravată incipția: „Primește, Doamne, darul acesta de la mine robul Tău, Constantin Brâncoveanu vei spăt(ar), care l-a închinat sfintei Tale case, Mănăstirii Bistriței, unde se slăvește Adormirea Preasfintei Tale Maice; vas de slujba osfeștaniei, întru veșnica pomenire; m(ese)ța mai 12 dni, v(ă) l(ea)t 7193”. De asemenea, pe bordură este gravat troparul Adormirii Maicii Domnului: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare; mutatu-te-ai către viață, Mamă fiind Viții, și cu rugăciunile tale, izbăvești din moarte sufletele noastre. V(ă) l(ea)t 1685”. În câmpul talerului, sunt gravate inițialele meșterului argintar: „E. V.”, probabil din Brașov, fiind menționat între anii 1680–1685.

3. Taler octogonal de argint aurit. Donat în anul 1685 de același mare spătar, Constantin Brâncoveanu, Talerul, având diametrul: 27 cm., a fost ridicat la 21 octombrie 1916 și se păstrează la Muzeul de Artă din București (Inv. nr. M 194).

(Continuare în pag. 15)

REGATUL ȚARA ROMÂNEASCĂ MORAVIA VALAHĂ DIN CEHIA. O ISTORIE RECENTĂ DUPĂ 1990

Ionuț ȚENE

Istoriografia și presa românească de azi a evitat subiectul minorității valahe din Moravia cehă. În perioada comunistă politica "statelor frățești" din lagărul socialist interzicea redescoperirea unor minorități, pentru a nu se crea probleme în unitatea de monolit marxistă. De aceea valahii din Moravia cehă au fost total izolați de ochiul cercetătorilor etnografi și istorici din România. Abia în ultimii ani presa de la noi a început să scrie despre valahii din Moravia. Paradoxal, încă din 1990, presa engleză a oferit subiecte numeroase despre această temă a valahilor păstori din Cehia, veniți prin transhumanță sau autohtoni, conform scrierilor istoricului clujean Silviu Dragomir. Valahia moravă (în cehă Valašsko) este o regiune cunoscută de păstori din răsăritul republicii cehe, de fapt o fostă «Romanie populară» întemeiată între secolele X și XV de către păstorii români stabiliți atunci la granița dintre Moravia și regatul Ungariei, dar și din rămășițe ale autohtonilor daco-romani veniți pe vărfurile Carpaților din fosta Dacia romană – o autostradă a etnogenezei românești. Teodor T. Burada, celebrul folclorist român din Iași, a scris despre valahii de aici la sfârșitul secolului XIX, fapt ce a surprins lumea științifică de atunci. Abia după 1990, datorită democratizării Cehiei și, mai ales, după integrarea acestei țări în UE, în anul 2004, minoritatea valahă a început să-și ceară drepturile. Desigur este vorba de o minoritate de păstori, despre un areal rural din sud-estul Cehiei, care vorbește limba cehă, cu circa 800 de cuvinte din lexicul de bază al limbii române, în general limbajul legat de oierit și instrumentarul agricol. Se reconstruiește o identitate etno-folclorică a valahilor din Moravia cehă, cu oameni care își redescoperă și afirmă identitatea multi-seculară de păstori veniți din Carpații românești. Capitala Valahe morave este un frumos orașel montan. Valašské Meziříčí este un oraș din districtul Vsetín din regiunea Zlín din Republica Cehă, la granița cu Slovacia. Are aproximativ 23.000 de locuitori. Numele Meziříčí înseamnă literal „între râuri” și este legat de locația sa la confluența râurilor. Atributul Valašské (adică „Valahia”) se referă la locația sa în regiunea Țării Românești Moravie. Prima mențiune scrisă despre Valašské Meziříčí datează din 1297. Deci localitatea are o tradiție veche de târg al ciobanilor valahi din Moravia. În acest context de deschidere și democratizare din punct de vedere al Uniunii Europene, după 1993, au demarat acțiunile pentru reconstituirea și recunoașterea a valahilor – ca minoritate – din punct de vedere etnografic, folcloric și al drepturilor omului. De altfel, în Moravia există încă din perioada interbelică un muzeu etnografic în aer liber la Rožnov pod Radhoštěm dedicat valahilor din Cehia. În mai 1997 un grup de entuziaști valahi moravi (Pavel Kosik, Tomaš Harabiš, Boleslav Polívka și alții) a proclamat statul fictiv Regatul Valahiei (Valašské Království, Wallachian Kindom), care dispunea de stemă, drapel, cetățenie, imn, monedă proprie (iuroversarul), ambasade și consulate, o Cartă a drepturilor și libertăților, o Universitate, un Ordin cavaleresc, o fabrică de țuică de prune. Noua entitate statală formală emite pașapoarte (peste 80/90 000, care sunt folosite pe post de cartele de reducere în diverse localuri și așezăminte turistice sau de agrement din regiune), revendicând un teritoriu (după modelul statelor fictive Teritoriul Independent al Coastei de West sau Vechea Scoție). Inițiatorii Regatului Valahiei

l-au înregistrat ca asociație cu statut de SRL, acesta dobândind personalitate juridică cehă. În 1993, cu patru ani înainte ca un anumit Tomaš Harabiš să creeze Regatul Valah, un actor de benzi desenate popular și un clovn antrenat pe nume Bolek Polívka, a fost încoronat „Regele Valahului, Boleslav I cel Milostiv, pentru totdeauna” într-o schiță TV elaborată și foarte populară în epocă. A fost o formă inedită de a atrage atenția asupra păstorilor valahi și să se evite reacția autorităților cehe.

Acești lideri ai minorității valahe din Moravia au pus la cale, mai „în glumă” sau „mai în serios”, crearea unui regat „fantastic” într-o cunoscută crâșmă din Valašské Meziříčí (Mezericiul românesc). Regatul Țării Românești (cehă: Valašské království) – denumit după regiunea Țării Românești – Moravia s-a înființat ca o asociație recesivă (arhetipală) ironică, care a fost fondată în 1997 de fotografii Tomaš Harabiš ca o „glumă practică elaborată”. Locația „regatului” se situează în colțul de sud-est al Republicii Cehe, în zonele istorice, care au fost vatra păstorilor valahi din secolele XI-XII. „Țara Românească este un loc adevărat. Este o regiune muntoasă în colțul de sud-est al Moraviei, cam de dimensiunea Luxemburgului. A fost așezat de-a lungul mai multor secole de către păstorii români migratori numiți -Vlahi, care își strâneau oile spre vest, de-a lungul puternicului lanț muntos Carpați”, scria presa britanică în acei ani. „Autoritățile, regatului au emis circa 80.000 de pașapoarte de valahi din Cehia. Unele surse vorbesc chiar de 90.000 de pașapoarte. De la înființare, circa 80.000 de cetățeni cehi au achiziționat „pașapoarte Valahe”, cu care să călătorească. „Într-o cârciumă de lemn, în mijlocul unei păduri, un bărbat scund și destul de rotund, pe nume Olin Kutáč, conduce un cor de muzică patriotică și cântă o melodie despre ceea ce el pretinde că este imnul național al Țării Românești Moravia valahă din Cehia. Îmbrăcat în haine tradiționale muntenești și purtând o pălărie mare și ascuțită de ciobănesc negru, Olin nu trebuie să se străduiască foarte mult să-i facă să cânte pe tovarășii săi valahi – întăriți cu pahare de „slivovica” sau țuică de prune valahă. Acest valah pe nume Olin se descrie ca prim-ministru al Regatului Valah. Tencuite peste pereții pub-ului său din vârful muntelui sunt fotografiile cu el însuși stând alături de o mulțime de celebrități și personalități publice, de la președintele ceh Václav Klaus la fotbalistul brazilian Ronaldo. Olin, așa cum probabil ați ghicit, este mândru de rădăcinile sale” transmite presa engleză. (<https://english.radio.cz/wallachian-kingdom-reporting-a-land-doesnt-exist-8591109>). Olin este unul dintre bărbații care a dominat ca lider informal al Regatului Valah în ultimul deceniu. Dar omul care a început totul – omul care a creat fundamentele statului munteneș, cum ar fi pseudo-pașapoartele și falsa monedă valahă – este Tomaš Harabiš, așa-numitul „ministru de externe” al Țării Românești. „Valahia este un loc real cu oameni reali și istorie reală, dar multe dintre atributele Regatului Valahiei nu sunt reale...Pentru a deveni valah tot ce trebuie să faci este să petreci șapte zile în Țara Românească și să bei un litru de țuică de prune pe zi. Avem consulate în toată lumea; există unul în Canada, unul în Noua Zeelandă. Deci este foarte ușor de aranjat.”

În 2001, pseudo-guvernul munteneș valah, însă l-a detronat pe regele Boleslav printr-o lovitură de stat, acuzând monarhul decăzut că s-a comportat neconstituțional, cerând 1.000.000 de coroane cehe

pentru serviciile sale. Regele demis a străbătut Moravia valahă pe jos din sat în sat, adunând sprijin pentru restaurarea sa, susținând că el a urcat de fapt pe tron în 1993 cu aproximativ patru ani înainte de formarea guvernului Harabiš și a afacerii. Fostul rege a susținut, de asemenea, că ideea pentru regat era a lui. În imposibilitatea de a soluționa disputa pe plan intern, cazul a fost dus în instanță în 2007 la Ostrava, din Republica Cehă. Curtea a decis în favoarea „guvernului” lui Tomaš Harabiš, care a continuat să caute un nou candidat la tron, încoronându-l în cele din urmă pe Vladimír Zháněl ca rege Vladimír al II-lea. De atunci, fostul rege, Bolek Polívka, a făcut apel la Înalta Curte Cehă. De acest conflict juridic de la conducerea regatului Țării Românești Moravia valahă din Cehia se pare că nu au fost străine serviciile secrete cehe și autoritățile centrale de la Praga. Regatul Valah – care are propriile pașapoarte și monedă – a început ca o glumă practică, dar în curând a devenit cea mai de succes întreprindere turistică și de reconstrucție a etno-folclorică din Cehia. Un lider valah declara presei britanice că pașapoartele valahe nu sunt o problemă pe plan internațional. „Chiar și eu am trecut granița canadiană-americană – între Yukon și Alaska – cu ea. Când am trecut granița în Alaska, am primit ștampila în pașaportul valah și când am decis să arăt pașaportul ceh, atunci au început problemele. Deci aceasta a fost dovada că un pașaport valah este ușor de călătorit, iar pașaportul ceh este problema.” <http://valasskekrálovství.cz/?itemid=1101>; <http://www.bolek.cz/aktuality>). Interesant este faptul că Curtea Supremă de Justiție din Praga a judecat în 2007/2008 conflictul dintre liderii valahi. Astăzi, Regatul Țării Românești Moravia valahă din Cehia a rămas mai mult o ficțiune turistică, dar devine tot mai evident în ultimii ani că minoritatea valahă din Cehia dorește să-și reconstituie identitatea etno-folclorică și să-și afirme drepturile și chiar să reconstruiască limba veche a oierilor rumâni din secolul XIII. Dincolo de o glumă pentru promovarea turistică din zona Moraviei valahe rămâne problema recunoașterii drepturilor minorității valahilor din Cehia.

Josef Kašpar, care s-a născut 27 iulie 1938 în Vrbovice, este un fost sportiv cehoslovac, un atlet care s-a dedicat săriturii în înălțime, originar din Valahia moravă. În anii 1955–1957 a concurat pentru echipa de atletism VŽKG Ostrava, din 1958 până în 1964 a fost membru al Dukla Praga. În 1957, a devenit al optulea om din istoria atletismului cehoslovac care a spart bariera de 200 cm, recordul personal de 204 cm datează din 1963. El este un idol al valahilor moravi, având și un memorial în cimitirul din Roznov la care se închină valahii moravi. Imnul Național al Moraviei valahe este compus pe versurile unui poet din Moravia. De asemenea, un scriitor valah din sudul Moraviei valahe a compus Imnul național al Moraviei Valahe la începutul secolului trecut. Scriitorul popular valah Josef Kašpar Vrchofský (1871 – 1947) s-a născut în Valašská Polanka și a murit în Vsetín. Și-a trăit toată viața în satul natal, pe pajiștile, care se numeau U Vrchofských – de unde și numele de familie Vrchofský. De mic, a gravitat spre cărți și, în copilărie, a citit toată biblioteca școlii. La 19 ani, a început să compună poezii în timpul liber – rime populare simple, pe care le scria în dialectul munteneș și le nota într-un caiet seara. Își câștiga existența ca fermier și se plimba îmbrăcat în costum valah.

(Continuare în pag. 14)

Mănăstiri și schituri ale Mitropoliei Olteniei urgisite în anii regimului comunist, prezentate de Emil Cătrinoiu, în „Ghidul mănăstirilor și schiturilor din România”.

Editura Fortuna. Râmnicu Vâlcea, 2012, 230 pagini

Pr. Dr. Ioan DURĂ

Arhiepiscopia Craiovei

Mănăstirea Jitianu. „Între anii 1958-1960, regimul comunist încheie mănăstirea. În anul 1960 este transformată în gospodărie anexă a Arhiepiscopiei Craiova, menținându-se oviață monahală redusă.... După cutremurul de la 4 martie 1977, biserica a fost consolidată. A fost resfințită în anul 2001, tot ca mănăstire de maici, după care ulterior, în anul 2008, devine mănăstire de călugări.”. (p. 168-169).

Mănăstirea Maglavii. „... desființată de comuniști. Este reînființată ca mănăstire de călugări după anul 1990, iar în iunie 2010 devine mănăstire de maici.”. (p. 169).

Mănăstirea Prisaca-Craiova. „IPS Firmilian, fost mitropolit al Olteniei, ctitorește în anul 1950 un schit cu biserică, clopotniță și un corp de clădiri, cu destinația de paraclis mitropolitan. Este desființat în urma Decretului 410/1959. În anul 2005, pe acest loc se înființează o mănăstire de călugări.”. (p. 169).

Mănăstirea Sadova. „În anul 1959 avea obște de călugărițe, care au fost însă obligate să părăsească locașul. În anul 1992 a fost reactivată cu obște de maici.”. (p. 170).

Mănăstirea Dealu Mare-Borăscu. „Mănăstirea este închisă în anul 1962, după care ajunge într-o stare jalnică și de umilire. Este reînființată la 1 februarie 1992, când au început lucrările de reconstrucție a caselor ruinată și de consolidare a bisericii.”. (p. 171).

Mănăstirea Lainici. „În anul 1961 mănăstirea este desființată, rămânând cu titlul „casă de oaspeți” ...

În iulie 1990 s-a pus piatra de temelie pentru noua biserică...” (p. 172).

Schitul Locurele. „După decretul 410/1959 a funcționat cu personal redus. Din anul 2006 au loc ample lucrări de refacere. Aparține de Mănăstirea Lainici.”. (p. 172).

Mănăstirea Târgu-Logrești. „Prin decretul 410/1959 schitul este desființat, devenind biserică filială a parohiei Târgu-Logrești. În 1992 se redeschide ca mănăstire de maici.”. (p. 173).

Mănăstirea Tismana. „După al Doilea Război Mondial, călugării Tismanei au sprijinit rezistența anti-comunistă drept pentru care au fost siliți să părăsească mănăstirea. Ultimul egumen, ieromonahul Gherasim Iscu, a murit mucenicește în închisoare. Pentru a nu fi închisă, Mănăstirea Tismana devine chinovie de maici.”. (p. 174).

Arhiepiscopia Râmnicului

Mănăstirea Bistrița olteană. „Prin Decretul 410/1959 este desființată. Începând cu anul 1984, viața monahală este revigorată.” (p. 176).

Mănăstirea Ostrov. „Cu ocazia efectuării lucrărilor hidroenergetice de pe Olt, schitul a fost înălțat cu aproximativ 5 m (1983-1984).” (p. 182).

Mănăstirea Sărăcinești. „În 1960 este desființată, clădirile sunt transformate în cămin de bătrâni, iar biserica este cedată parohiei din zonă. A fost reînființată în anul 2007 cu obște de maici aduse de la Mănăstirea Bistrița.”. (p. 183).

Mănăstirea Turnu. „În urma Decretului 410/1959, mănăstirea a fost desființată în 1961 și transformată

în Casă de odihnă pentru personalul Episcopiei Râmnicului și Argeșului până în anul 1975, când devine schit în subordinea mănăstirii Cozia. În anul 1988 redevine mănăstire.”. (p. 185).

Episcopia Severinului și Strehaiei

Mănăstirea Gura Motrului

„A fost reînființată ca mănăstire de maici în 1941, dar a fost desființată în urma Decretului 410/1959. S-a reînființat în 1980 ca mănăstire de călugări.”. (p. 186).

Mănăstirea Mraconia. „La 12 sept. 1967, mănăstirea va fi demolată pentru construirea barajului de la Porțile de Fier. ... În 1995 se reînființează ca așezământ monahal cu obște de călugări. La 20 mai 2008 devine mănăstire de maici.”. (p. 186-187).

Mănăstirea Orșova - „Sfânta Ana”. În timpul comunismului a funcționat pe rând ca preventoriu TBC, tabără pentru copii și bază turistică. În anul 1990 este redeschisă ca mănăstire, fiind sfințită la 2 dec. 1990.”. (p. 187).

Episcopia Slatinei și Romanaților

Mănăstirea Brâncoveni. „În anul 1950 devine mănăstire de maici, iar în urma Decretului 410/1959, așezământul monahal este transformat în azil de bătrâni și apoi rămâne pustiu. În anul 1985 se redeschide tot ca mănăstire de maici, după care au loc lucrări de restaurare.”. (p. 189).

Așadar, în cartea lui Emil Cătrinoiu găsim un număr de 16 mănăstiri și 1 schit, toate așezăminte monahale ale Mitropoliei Olteniei, care au avut de suferit în timpul regimului comunist din România.

VOIEVODUL ȘI GHIOROIIENII (Urmare din pag. 9)

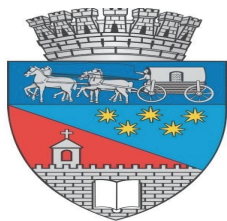
Au continuat drumul, trecând peste râul Gemărtălu, apoi pe Dealul Muierii au coborât spre locul mlăștinos de la Rovine, unde i-au așteptat pe turcii aflați sub comanda sultanului Baiazid. Locul unde voievodul i-a așteptat pe turci a fost ales strategic (rovină=loc mlăștinos).

Sunt mai multe localități din Muntenia și Oltenia, care revendică cinstea de a fi fost teatrul de acțiune al celebrei bătălii de la 17 mai 1395 (cele mai noi documente găsite în arhivele bulgare și turcești indică această dată, spre deosebire de vechea istoriografie care menționa data de 12 octombrie 1394). În Oltenia există, pe Jiu, localitatea Rovinari⁹, iar la Hălăngești este toponimul Rovină, deci un singular. La Rovine, lângă Craiova, pluralul sugerează că sunt mai multe rovine. Și în zona Alunu găsim toponimul de Rovine! Una din legendele culese de Bebe Nițu se referă la domnitorul Mircea Ciobanu, care, în 1545 (după un secol și jumătate de la trecerea lui Mircea Voievod), împreună cu doamna Chiajna, au folosit același drum ca și voievodul Mircea.

În secolul al XVIII-lea, din documentele bisericești reiese că uleiul din Peștenița, care intrase în legendele locului se degradase. Se știe că pe la 1885, în locul uleiului, locuitorii din Ghioroiu, cu respect pentru cei ce s-au jertfit în luptele cu turcii, au făcut o cișmea din lemn, acoperită cu șită, alături construind două șoproane. I s-a dat numele de **Fântâna lui Mircea cel Bătrân**, ca să marcheze locul care, conform legendelor ar fi servit de popas oștirii vestitului domn în drum spre Rovine. După încă un secol, locuitorii din cătunul Peștenița, în frunte cu Popescu Marin (șofer) și Voicu Petre (cizmar), au făcut în anul 1956, actuala cișmea din beton, dar și acest monument, odată cu scurgerea vremii, s-a cam degradat. Cred că este momentul ca cei ce putem să înălțăm acolo un adevărat edificiu demn de zilele noastre, să o facem! Din discuțiile ce le-am avut în anul 1964, cu bătrânii satelor, aceștia își aminteau că între cele două războaie mondiale, la **Cișmeaua lui Mircea cel Bătrân** se adunau locuitorii din împrejurimi și făceau petreceri, hore, pomeni, botezuri etc. La înălțarea Domnului era o mare sărbătoare la care, după pomană, veneau lăutari și se începea hora până seara târziu. După ce s-a înălțat în centrul comunei Monumentul Eroilor, petrecerile, horele și pomenile s-au mutat în jurul acestuia. O dovadă că respectul față de Mircea Voievod a dăinuit în timp s-a materializat în denumirea dată căminului cultural constituit, ca instituție, la începutul deceniului 4 al secolului trecut. Sfatul căminului cultural a ales denumirea **Mircea cel Bătrân**, iar la data de 24 ianuarie 1939, toată pleiada de locuitori ai satelor: Mierea, Poenari

și Ghioroiu, întruniți pentru a sărbători Unirea Principatelor Române, au hotărât să alcătuiască Sfatul Căminului Cultural **Mircea cel Bătrân**. În aplauzele a sute de cetățeni, s-a ales conducerea acestuia: Președinte: preotul Ilie N Rădulescu, Vicepreședinte: învățător gradul I: Ilie N. Gubandru și Secretar - Petre C Popescu-contabil, Bibliotecar - Gheorghe I Popescu - învățător gradul II, casier - Ilie C. Predoi - cantor ghiâu¹⁰. Procesul verbal a fost semnat de 20 de personalități culturale ghioroiene. Au urmat hore și strigături. Totul s-a desfășurat până noaptea târziu. S-a hotărât ca anual la aceeași dată să se întrunească Sfatul Căminului și să se raporteze activitatea.

¹ **Moses Gaster** (n. 17 septembrie 1856, București, Țara Românească - d. 5 martie 1939, Abingdon-on-Thames, Anglia, Regatul Unit) a fost un rabin, filolog, istoric literar, publicist și folclorist român-evreu, erudit în domeniul limbii și culturii române și al studiilor iudaice, luptător pentru emanciparea evreilor din România și lider sionist (https://ro.wikipedia.org/wiki/Moses_Gaster). ² Brătiova = este un sat ce aparține orașului Baia de Aramă din județul Mehedinți, din Oltenia. ³ Profesorul Mihai Toartă în articolul „Cetăți dacice în județul Vâlcea” din „Studii Vălcene”, menționează existența unor izvoare cu apă potabilă pe platoul și în împrejurimile cetății Grădiștea și avansează ideea că cetatea ar fi fost distrusă prin incendiere, de către romani, în urma unor puternice operațiuni militare (dovadă stralul gros de arsură). (<http://graditea.arhiepiscopiaramnicali.ro/istorie/cetatea-gradiștea>). ⁴ Prof. univ. dr. docent Titu, Georgescu (23 februarie 1929 - 28 iulie 2004) S-a născut la 23 februarie 1929 la Corabia, județul Olt, fiu al soților Enache Georgescu și al Filofteii; copilăria și primii ani de școală i-a petrecut în localitatea natală. În urma concursului premianților din țară, dintre care numai 40 au reușit, s-a înscris la Colegiul Național „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu - cunoscut și ca Liceul Militar Predeal - pe care l-a absolvit în anul 1948. (<https://www.art-emis.ro/personalitati/in-memoriame-prof-univ-dr-docent-titu-georgescu>). ⁵ Iordache Gheorghe: cercetător etnograf (n. 16 iul. 1943, Roșiile, Vâlcea - m. 23 nov. 1999, Craiova). Urmează școala primară și gimnaziul în comuna natală (1950-1957); liceul la Râmnicu Vâlcea (1957-1961); Facultatea de Filologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, secția de limbă și literatură română (1961- 1966). Doctoratul cu teza Terminologia meseriilor populare în graiurile din Oltenia (1977). (<https://aman.ro/betawp/wp-content/uploads/personalitati/Iordache%20Gheorghe.pdf>). ⁶ Matei (Dem), Dumitru, scriitor - născut la data de 10 septembrie 1927 pe plaiuri vâlcene, în satul Ghioroiu, membru al Societății Scriitorilor Olteni. (https://www.google.com/search?q=Dem+Matei+din+Ghioroiu&oeq=Dem+Matei+din+Ghioroiu&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAAEEUYOTIHCACQIRigADIBCXYODhQMG03qAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8). ⁷ Scriitorul muzician Marin, Voican - Ghioroiu. Vorbind de dragostea ce l-a legat de satul natal de pe dealurile vâlcene, cu nume parcă din basm, Ghioroiu, de la care a împrumutat zestrea suflutească, dar și numele, Marin Voican-Ghioroiu ne spune: „am cules cu migală flori alese de pe Dealul Viilor, apoi le-am semănat în Grădina Raiului Folkloric...”. (<https://cetatealibucur.wordpress.com/februarie-2016/elena-buica-scriitorul-muzician-marin-voican-ghioroiu/>). ⁸ Uleiul = o bucată dintr-un trunchi de copac scobit pe interior, care lua astfel forma unui cilindru și se folosea ca stup pentru albine, pentru depozitarea cerealelor etc. ⁹ După unele legende care circulă și acum prin viu grai, locul bătăliei de la Rovine a fost de fapt locul unde este azi Balta Craioviței Vechi. Un cartier din Craiova poartă numele de Rovine. Să ne imaginăm oastea lui Mircea cel Bătrân venind dinspre Ghioroiu pe Dealul Muierii și ajungând lângă Craiova, pe actualul loc numit Dealul Aeroportului. În fața se putea vedea mlaștina întinsă, care atunci ocupa locul cartierelor de azi Craiovița Veche și o bună parte din cartierul Catargiu până la locul numit acum Ciupercă și până la Parcul Romanescu, balta fiind o relicvă a unui mare lac, care în urmă cu milioane de ani ocupa o bună parte a Craiovei. De sub Dealul Muierii, straturile de apă freatică alimentează cu apa adusă de la Cheile Oltețului din Carpați (Castelul de apă al României) și acum Balta Craioviței Vechi. De-a lungul maiestuosului Deal al Muierii în toate localitățile (24 de comune și un mare oraș - Craiova) sunt izvoare puternice, care vin din straturile de apă freatică de sub deal. Așadar, oastea turcilor care venea dinspre sud (dinspre Dunăre) a fost atrasă în traversarea mlaștinii de sunetele de luptă ale ostașilor lui Mircea, intrând în capcana mortală a mlaștinii, iar armata lui Mircea a lovit zdrobit uriașă armată otomană intrată în panică și împotmolită în mlaștină. (Această ipoteză a fost ilustrată cu măiestrie de Mihai Eminescu: „Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii; Răspândindu-se în roiri ... Acea grindin-oșletă înspre Dunăre o mână”). În imensa mlaștină a Craiovei de altă dată se puteau împotmoli toate armatele lumii! (Sursa: Ion Marinică - meteorolog). ¹⁰ Cantor ghiâu = profesor de muzică

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS SR EN ISO 9001:2015 410/C SR EN ISO 14001:2015 223/M SR OHSAS 18001:2008 190/HS SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

Primăria Râmnicului a pregătit o zi plină în Scaurul Mircea cel Bătrân: sâmbătă, 25 mai - sport, concursuri, dans și muzică la Festivalul Bucurie în Mișcare și la Ziua Elevilor Vâlțeni

Sub egida Primăriei Municipiului, sâmbătă, 25 mai, în Scaurul Mircea cel Bătrân vor fi organizate două evenimente dedicate tinerilor din Râmnic, dar nu numai lor. Deschiderea va fi făcută la ora 11.00 de Festivalul Bucurie în Mișcare, un program de promovare a sportului și a mișcării în comunitate, care integrează metode simple și idei de jocuri, menite să-i ajute pe participanți să se inspire și să aleagă activitatea fizică într-o lume invadată de tehnologie. Programul festivalului este următorul:

11:00- activități și concursuri pentru copii
12:00- demonstrații de Karate oferite de Clubul Saishin
13:00- demonstrații de dans cu "Bailando Contigo"
14:00- dans cu Efy Events
15:00- dans cu Dan ZeeADance
16:00- demonstrații de dans cu Ștefania Toader
17:00- demonstrații de dans sportiv oferite de Școala de Dans RuApollo

18:00- activități și concursuri pentru copii
După o astfel de „încălzire”, Primăria vine cu o invitație de altă factură: „Ziua Elevilor Vâlțeni”, un eveniment efervescent dedicat tuturor elevilor din municipiu, în cadrul căruia, de la ora 19.30, pe scena din centrul Râmnicului, vor urca Cleopatra Stratan & Edward Sanda, finalul zilei fiind marcat de super-concertul lui Florin Ristei.

Biroul de Presă

AL FLORIN ȚENE

POEZII

Poetul nu minte niciodată

El doar spune ce-i șoptește viitorul
Trecutul adus în mere coapte din pom
Sau busuicocul sfințit în pridvorul
Oglindit în picătura de atom.

Lubirea e sinceră când o uită-n cuvinte
Spuse ca rotocoalele de fum
Fiindcă niciodată Poetul nu minte
El doar rătăcește versul pe drum.

Cerul în verbul lui e ca apele
Ce curg pe clopotul învechit
Când muza "aburită" închide pleoapele
Convinsă că Poetul n-a mințit.

Fruntea îi e asudată de gânduri pe mal
În însingurătate muzele le mai încurcă
Văzându-le alunecând goale pe-un val
Poetul în morile cerului mai urcă.

Lângă coapsa ei Poetul e bea
Ca șerpilor din vitrină, din platină,
Dar niciodată nu se lasă împerecheat,
Însă tâmpile-i bat și se clatină.

Poetul nu minte niciodată, dar niciodată...
Sub cântecul păsărilor se rup firele de lumină,
O spune în vers, seara, la câte-o față,
Muza de porțelan auzind cade din vitrină.

Poeții nu mor niciodată

Poeții nu mor niciodată,ei doar
Își odihnesc zborul
Între clipa ce vine și visul cea fost
potolind focul din oase și luna cu dorul,
arzând întotdeauna cu rost.

Poeții nu mor niciodată,se-ntorc în cuvinte
eterne vorbe încolțite-n brazdă
în frunze,flori și în întoarceri din cele sfinte
sau în zborul păsărilor ce torc la stână
cântece pregătite să fie gazdă
în care intrăm cu ei de mână.

Poeții nu mor niciodată ei vin
coborând treptat în noi pe frâghiile de lumină,

de apă și iz de pelin
ne iau de pe umeri tristețea,ne-nveșnicesc tulpină
și ne pun aripi de înger,în abis
nu mor niciodată,dar niciodată
doar urcă în vis.

Poeții nu mor niciodată,doar ies
din auz,cum ai privii
printr-un ocean întors,
sau alunecă în simțuri cum noaptea unei ciocârlii
aureolează cu stele un șes,
ei au în vene al patruilea simț,
metafora din sânge a unui prinț.

Poeții nu mor niciodată,și doar
își odihnesc zborul
între clipa ce vine și visul amar
potolind focul din case și luna
cu dorul ,arzând întotdeauna cu rost.

Poemul postum

S-a dovedit că moartea e anonimă
Trece printre noi și ne ia pe sărite
O însoțim fără judecată cu ultima rimă
Acolo unde și verbele cad rănite.

Doar câte odată unul dintre sute
De doamna neagră crezând c-a fost cosit
Cade în cartea postumă scrisă pe tăcute
Când inima mințise c-a murit.

Poezia

Poezia se întrupează când soarele
și Hades se ating până și-n vis-
spune Odysseas Elytis,
atunci în amiaza susținută de cariatidele pădurii, marele
cer încălțat cu pielea picioarelor Poetei
o primește rătăcind printre stele
și arsă de dor,
îi pune aripi ,și zboară
cu sufletul ei ancestral
și călător
când sub șa i-a murit și ultimul cal.
Iar strugurii sunt săni în via
din care mulge lapte pentru zei,
Aceasta este Poezia
din care Mariana te invită,cititorule,să bei
din veșnicia ei.

REGATUL ȚARA ROMÂNEASCĂ MORAVIA VALAHĂ DIN CEHIA... O ISTORIE RECENTĂ DUPĂ 1990

(Urmare din pag. 12)

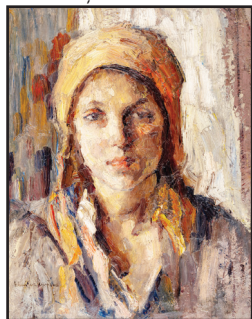
Cu filozofia sa unică de viață, îi era greu să se împace cu schimbările din Țara Românească Moravia valahă de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, pe care le reflecta adesea în poeziile sale.

A preferat poeziile prozei, pentru o mai bună comprehensibilitate, și le-a publicat sporadic în ziare și reviste, iar importanța lor stă nu numai în valoarea lor artistică, ci și în valoarea lor folclorică, întrucât deseori surprind vechi realități și obiceiuri locale valahe. Spre exemplu despre gospodărie pe timp de seară. Îi plăcea să asculte oamenii cântând frumos și să deseneze costume valahe. Multe dintre ele au devenit cunoscute și populare pe scară largă în Cehia. Poetul popular a compus versurile și melodia Imnul Valahilor din Moravia. Imnul "Valašské Polanék" a intrat în memoria cetățenilor din Moravia valahă. Se cântă în timpul festivalurilor și de ziua recoltei la Starovalašské. Imnul a fost adoptat ca imn și de către întreaga regiune Hornolideč și treptat tot Regatul Țării Românești Moravia valahă. „Noi valahii putem fi săraci,/ la urma urmei, suntem făpturile lui Dumnezeu./ Să ne ținem cu credincioșie de Domnul Dumnezeu,/ nu vom da greș./ / Să nu ne fie rușine de sărăcie,/ să nu ne înrobim/ Patria Moraviei/ desfătarea deșartă a dușmanilor. // Draga noastră Patrie Moravă,/ ești mama noastră/ Sunteți sfințiți prin sângele părinților/ ne dai sandvișuri// Să nu ne fie rușine de sărăcie/ să nu ne înrobim/ Patria Moraviei/ desfătarea deșartă a dușmanilor.// Noi valahii putem fi săraci,/ la urma urmei, suntem făpturile lui Dumnezeu./ Să ne ținem cu credincioșie de Domnul Dumnezeu,/ nu vom da greș.” Acest Imn al Țării Românești Moravia valahă din Cehia exprimă evident dragostea față de pământul natal și puterea credinței acestor ciobani valahi care au conștiința propriei tradiții și a sfințeniei prin sângele părinților. Mai transpare și o sete de libertate specifică păstorilor rumâni, parcă coborâți din Miorița carpatină.

ISTORIA PICTURII ROMÂNEȘTI - MAI

RUDOLF SCHWEIZER-CUMPĂNĂ
(7.05.1886 Pitești - 17.02.1975, București)

Pictor și grafician român de origine germană urmat liceul Nicolae Bălcescu (1897-1904), Academia de arte frumoase din Berlin (1904) unde i-a avut ca profesori pe Erich Hancke, Arthur Campf și Anton Alexander von Werner, și Școala de arte frumoase din Paris. A debutat cu trei lucrări în anul 1911 la Salonul oficial din București. Timp de 65 de ani a participat la numeroase manifestări artistice din țară și străinătate expunând peste 30000 de lucrări de grafică și pictură. A lucrat timp de 25 de ani (1951-1975) ca profesor la Institutul de arte plastice "Nicolae Grigorescu" din București. În anul 1951 a devenit membru al Uniunii Artiștilor plastici din România.

Operele de artă ale lui Rudolf Schweizer-Cumpănă (selectiv): "La țară", "Portret de țăran", "Portret de bărbat", "Capre la soare" etc. se află expuse în muzee din țară și străinătate (selectiv): Universitatea de Artă din Berlin, Muzelele de artă din București, Timișoara, Sibiu, Pitești, Iași etc.

COSTIN PETRESCU (10.05.1872, Pitești - 15.10.1954, București)

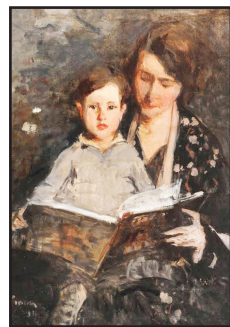
Pictor român a urmat Școala gimnazială "Brătianu" din Pitești, Școala de arte frumoase din București (1892) la clasa profesorului George Demetrescu Mirea, Școala de arhitectură din București și Academia Julian din Paris cu profesorul Jean Paul Laurens. În decursul anilor a realizat peste 400 de portrete dintre care se numără personalități culturale ale epocii: Gheorghe Lazăr, Vasile Lascăr, Dem I. Dobrescu etc. În anul 1926 a devenit profesor de onoare al Academiei de arte frumoase din Lyon. În perioada 1934-1939 a realizat cea mai mare operă de artă făcută până atunci: o frecă de 70 de metri lungime și 3 metri lățime la Ateneul român care se întinde deasupra lojelor de jur împrejurul cupolei, reprezentând 25 de scene din istoria României (selectiv): Împăratul Traian intră în Dacia, Invazia bar-

barilor, Statul militar, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Începuturile culturii românești etc.

EUSTAȚIU STOENESCU (14.05.1884, Craiova - 13.09.1957, New York)

Pictor român a urmat Școala la Colegiul din Craiova (1890-1900), Școala națională de arte frumoase din Paris și Academia Julian lucrând în atelierul lui Jean Paul Laurens (1900-1911). A debutat la Salonul oficial "Societe francais" și la expoziția societății artistice "Theodor Aman" din Craiova.

A participat la o serie de expoziții din țară și străinătate (selectiv): Salonul de toamnă Paris (1920), Salonul oficial Paris (1922), Bienala de la Veneția (1924), Galeria Jean Charpanrier - Paris (1926). Opera de artă (selectiv): "Bursa din Paris", "Bătrâna", portretul pictorului "Jean Paul Laurence", portretul abatelui Mognier.

MARIUS BUNESCU (15.05.1881, Caracal - 31.03.1971, București)

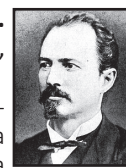
Pictor român a urmat Academia regală din Munchen (1906) studiind în atelierul lui Hermann Groeber. Debutază în anul 1911 la Salonul oficial din București cu 5 lucrări, iar prima expoziție personală o deschide la librăria Minerva în 1920. A participat la înființarea Sindicatului artelor frumoase unde a fost secretar (1921) și apoi președinte (1923-1927). Alucrat ca director al muzeului "Simu" și director delegat al artelor (1916).

După anul 1949 a preluat conducerea pinacotecii naționale a Muzeului de artă al României. A fost decorat cu ordinul "Coroana României" în gradul de comandor.

NICOLAE GRIGORESCU (15.05.1838, Potlogi, Dâmbovița - 21.07.1907, Câmpina)

Pictor român fiind considerat fondatorul picturii române moderne, la vârsta de zece ani a lucrat ca ucenic la

atelierul pictorului Anton Chladek (un foarte bun portretist). Realizările din domeniul picturii religioase sunt: Icoanele de la Biserica din Băicoi, Isus și femeia samaritană și icoanele de la mănăstirea Căldărușani, icoana Sfântului Spiridon de la Biserica "Alexa", picturile murale de la mănăstirea Zamfira etc. Fiind remarcat de Mihail Kogălniceanu în anul 1861 primește o bursă de studii de 5 ani în Franța unde a urmat Școala de arte frumoase din Paris frecventând atelierul lui Sebastien Cornu studiind desenul și compoziția. În această perioadă Nicolae Grigorescu se alătură pictorilor de la Barbizon urmând calea realismului și apoi a impresionismului. Multe din lucrările etapei Barbizon fac parte din tezaurul României: "Peisaj cu turmă de oi", "Peisajul din pădure", "Apus de soare la Barbizon" etc. În perioada 1877-1878 a participat la războiul de independență (împreună cu Sava Henția, Carol Popp și G. D. Mirea) însoțind armata română

în calitate de "pictor de front" realizând picturi după luptele de la Grivița și Rahova. Opera de artă (selectiv): "Mocanul", "Bătrână cârpind", "Spălătorese la râu", "Puntea ruptă", "Ciobăniță la Barbizon" etc.

IOSIF ISER (21.05.1881, București - 25.04.1958, București)

Pictor și grafician român de origine evreiască (numele de naștere fiind Iosif Isidor Rubinsohn) a urmat școala de arte frumoase din Munchen și Paris. După terminarea studiilor a lucrat pentru presa din acea vreme (Facla, Adevărul) unde a publicat un număr mare de caricaturi și desene satirice care reprezentau conflictele dintre clasele sociale. A urmat perioada de maturitate când pictura lui era reprezentată de scene de viață pe teme dobrogene, cu portrete de țărani și muncitori.

În anul 1955 a devenit membru al Academiei române. Opera de artă (selectiv): "Greva" - 1912, "Carol I" - 1913, "Peisaj dobrogean" - 1918, "Tătăroaica" - 1936, "Țărânci torcând".

(sursa: wikipedia)

Emil MANZUR

SERIAL VIRTUAL

ROMÂNIA, ANUL 2045

(Episodul 15)

Silviu LAZĂR

Inginerul Pompiliu sări ca ars, din nou un incident de lansare. Imediat luă legătura cu centrul de comandă al navei.

- Căpitane Todoran, a sărit o siguranță! Vă rog să remediați problema!, zise Pompiliu prin stație.

- Bă Pompiliu, ești prost?, zise Todoran. Până mă dezechez de cojoc, ie, opinci, maieu și chiloții tetra o să treacă o veșnicie. Ce pana mea vrei să fac?

- Todorane ești un bou, răcni Pompiliu. Dă naibii jos doar cojocul de pe tine și mergi până la camera siguranțelor.

- Ok, zise Todoran, dau jos doar cojocul și purced spre camera de siguranțe. Ce număr are camera aia?

- Camera 23, zise Pompiliu. Vezi că lângă ea e o ușă mică nenumărată, așa o să-ți dai seama.

Todoran dădu jos cojocul, dar nu prea avea chef să meargă singur.

- Mirele, dă jos cojocul și hai cu mine! Avem ceva treabă la camera siguranțelor!

- Bine căpitane Todoran, zise Mirel. Dar ce facem referitor la comanda navei?

- Las-o pe Mărioara, dă ea cu coatele în butoane cum știe și tot plecăm în final!

Mirel și-a dat jos cojocul și, alături de căpitanul Todoran, au pornit spre camera 23. Drumul a fost anevoios, printre toate cablurile și furtunurile din navă. Transpirau abundent amândoi, mai ales Todoran. Ajunși în fața camerei 23, au văzut o mică ușă lângă. Nu era numerotată camera, scria deasupra „Spălătorie”. Au ignorat asta și au intrat în camera 23.

MĂNĂȘTIREA BISTRIȚA...

(Urmare din pag. 11)

El poartă, pe partea exterioară, gravată inscripția: „Vas sfânt, cu multă smerenie dăruit Sfinții Tale case, Doamne, Mănăstirii Bistriții, de robul Tău Costandin Brâncoveanu vel spăt(ar), întru slava și lauda Preasfintei Maicii Tale, a fi primitoriu de năfură, întru veșnica pomenire; m(ese)ța mai, 12 dn(i), leat 7193”; iar pe bordură, un fragment din Tropa-rul nașterii Fecioarei Maria: „Bucură-te ce ești cu bun dar dăruită, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, că din tine a ră-sărit Soarele dreptății, Hristos Dumnezeuul nostru; v(ă) l(e)at 1685”. Partea interioară a vasului poartă gravate inițialele meșterului: „E. V.”, care a executat și talerul anterior.

4. Taler de argint aurit. Provine de la ieromonahul Dositei, care l-a donat pentru sfințirea colivei, cum atestă Pomelnicul Mănăstirii. (Aurelian Sacerdoțeanu, art. cit., p. 488).

5. Tavă de argint. Confectionată din argint, lucrată artistic, Tava, care se păstrează în biserica mare a Mănăstirii, a fost donată în anul 1910 de egumenul Ambrozie. Inscriptia atestă că: „Această tavă este dăruită de arhimandritul Ambrozie Bosânceanu pentru serviciul M(ănăști)ri(i) Bistrița, 1910, iunie. Valoarea 180”. (Va urma)

ADMIRAȚIA CA EXERCITIU LA „CASA SIMIAN”

Marius DRĂGHICI

În frumoasa clădire construită în stil eclectic de arhitecții G. Simotta și N. Lupu, ce adăpostește Muzeul de Artă „Casa Simian”, a fost vernisată în curtea interioară, marți 14 mai 2024, la ora 11.00, expoziția de pictură „Exercițiu de admirație”, semnată de artiștii Alexandra și Tudor Meiloiu. Organizarea aparține Muzeului Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, având parteneri Consiliul Județean Vâlcea, UAP din România Filiala Râmnicu Vâlcea, Asociația Culturală și Fundația Curierul de Vâlcea și este inclusă în cea de-a XIII-a ediție a Salonului Național de Literatură și Artă „Rotonda Plopiilor Aprinși”. Cu o bogată activitate în pictură, grafică, artă decorativă, vitralii, tapiserie sau design vestimentar, Alexandra Meiloiu și-a început drumul pe tărâmul artei după ce a absolvit în 1972 Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București sub îndrumarea profesorilor Marin Predescu, Brăduț Covaliu și Rodica Lazăr Iacob. Au urmat 33 de ani de activitate didactică la diferite școli, la Clubul Copiilor și la Școala Populară de Artă Slobozia, dar și de Designer Textil al Centrului de Creație UJCC Slobozia. Lucrările sale se află în colecții private din țară, dar și din Belgia, Noua Zeelandă, SUA, Franța, Germania, Italia. Așa cum o descrie Augustin Macarie artista „rămâne aceeași person-

alitate artistică, solară, înțeleaptă și capabilă să vibreze sufletește în fața tuturor realităților esențiale ale ei și ale semenilor ei”. La exercițiu participă un nume binecunoscut în plastica națională, Tudor Meiloiu, sărbătorit în luna februarie a acestui an la Casa Filipescu Cesianu, la împlinirea vârstei de 80 de ani. Absolvent al Academiei de Artă „Nicolae Grigorescu” din București, secția Pictură (1972) și Secția Muzeologie (1982), artistul este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala București și a deschis anual începând cu 1970 numeroase expoziții personale, a participat la expoziții de grup și tabere de creație, atât în țară cât și în străinătate. Nume de referință în plastica națională, T. Meiloiu are lucrări în patrimoniul unor instituții de stat și din colecții particulare aflate în Europa, America și Australia, apreciate pentru modul cum reinterpretează natura decorativ prin pictură sau grafică, creând o armonie a culorilor ce generează o stare de pace luminoasă. Coordonatorul acestui proiect este Alina Cristina Cristea iar curator Gheorghe Dican, președintele filialei Râmnicu Vâlcea a UAP și vicepreședinte al UAP din România.

Foto: M. DRĂGHICI

TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE

Răspândită mondial, o plantă cu aproximativ 25-30 de specii (aromatice și medicinale) este

MENTA

Unele specii de mentă îmbunătățesc sănătatea digestivă, pot ameliora simptomele răcelii.

Unul dintre principalele beneficii ale ceaiului de mentă este efectul antimicrobian puternic, care poate ajuta la reducerea bacteriilor din cavitatea bucală și poate optimiza igiena orală.

Aroma de mentă este capabilă să îmbunătățească memoria și să crească vigilența. Un alt studiu arată că parfumul de mentă a fost eficient în reducerea oboselii și anxietății datorită capacității sale de a stimula sistemul nervos central.

Ceaiul de mentă are efect calmant și stimulează digestia. În cosmetică, menta reduce porii, vindecă acneea prin acțiunea ei antiinflamatoare și diminuează excesul de sebum.

Ana-Maria LAZĂR

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, Cultura vâlceană nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1413-2018”)

Compoziție foto P. Cichirdan

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlcani care iubesc cultura scrisă și al Arhiepiscopiei Râmnicului.

PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro> și tipărit la Tg. Jiu, 26 mai 2024

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21 Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL și S.C. Tincont S.R.L.

Director: Petre CICHIRDAN
Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Ioan DURĂ

Minori editori: Simon-Peter KIS
Redactor și tehnoredactor Intol Press on line:

Bogdan CICHIRDAN
Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS

Redactori:

Colaboratori, publiciști (și fotoreporteri):
Felix ȘIMA
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Carmen Lidia GORUNESCU
Simona Maria KIS
Ioana Florentina IANA
Gheorghe SPORIȘ
Tanța TĂNĂȘESCU
Silviu LAZĂR
Ilie GORJAN
Ana VASILE
Marinela BELU-CAPȘA
Ion TALPOȘ
Ligia NICOLESCU
Cristian Ovidiu DINICĂ
Mircea VASII
Dragoș COMĂNESCU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

E-mail: cichirdan@yahoo.com

Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei